A°. 1864. N°. 21. Zaturdag 12 Maart. Dertiende Jaargang.

JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERL.-INDIE.

Abonnementsprijs per half jaar.

Voor *Batavia* . . . . *f* 12,50
„ *Java* en de *Buitenbezittingen* . . . . „ 15,—
„ *China* en *Japan* . . . . „ 17,50
Mail-Editie per jaar . . . . „ 25,—
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven franco.

HOOFD-BUREAU: te *Batavia*, bij H. M. VAN DORP.
Agenten: te *Samarang*, DE GROOT KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaija*, LE ROY & Co.; te *Pasoeroean*, WEIJERMANS & Co.; te *Cheribon*, BLOK & Co.; te *Tagal*, Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT; te *Madioen*, C. A. VAN DER VOORT; te *Padang*, VAN ZADELHOFF & FABRITIUS; te *Amboina*, A. HARMSEN & Co.; te *Makassar*, K. SUTHERLAND, en voor *Nederland*, J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te *Amsterdam*.
De **Java-Bode** verschijnt op **Woensdag** en **Zaturdag** van elke week, vóór posttijd.

Prijs der Advertentiën.

Voor de vijf woorden . . . . *f* 0,40
„ idem bij eerste of meerdere herhaling „ 0,20
Behalve het Zegel voor den Lande.
Advertentiën voor de Mail-Editie dezelfde prijs.
Inzending der Advertentiën op den dag der uitgave vóór 12 uur.

Bij deze Courant behoort een
BIJVOEGSEL.

SLUITING der Engelsche Mail, op Dingsdag den 15den Maart.

Vendutiën

Maandag 14 Maart
Voor een huis op Kampong Bandan, door van Slooten, Morgan & Co.,
en
Voor het commissiehuis van John Pryce & Co.
Dingsdag 15 Maart
Executie ten huize van de Weduwe Nijland,
en
Vendutie van hout door John Pryce & Co.
Woensdag 16 Maart
Voor het woonhuis van den Heer Noel, door J. Speet,
en
Van Paarden, door van Slooten, Morgan & Co.
Donderdag 17 Maart
Voor het woonhuis van den Heer Beth, door Gebrs. Roselje & Co.,
en
Voor de Toko van wijlen J. Brown, door J. Speet.
Vrijdag 18 Maart
Voor het woonhuis van den Heer Dammers, door Gebrs. Roselje & Co.,
en
Voor het commissiehuis van Slooten, Morgan & Co.
Zaturdag 19 Maart
In het Vendu-Locaal.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:
A. MULLER
met
R. E. LAUTENSLAGER.
SOERABAIJA, 20 Februarij 1864. (1013)

Getrouwd:
A. J. BOERS
met
H. G. H. DEELKEN.
SAMARANG, 2 Maart 1864.
Algemeene Kennisgave. (1029)

Bevallen van eene DOCHTER de echtgenoot van
H. A. VAN DE POL.
LOLO, 25 Januarij 1864. (1022)

Bevallen van eene DOCHTER [illegible] *Meeningen.*
PADANG, 10 Februarij 1864. (1015)

Bevallen van een ZOON *M. H. Verdooren*, geb. *Alexander.*
PADANG, 18 Februarij 1864. (1019)

Bevallen van eene DOCHTER *E. Dessauvagie; Marschall.*
KALIMAAS, 21 Februarij 1864. (1017)

Bevallen van een ZOON *E. A. Hamme, Leuring.*
RIOUW, 26 Februarij 1864. (1085)

Ontijdig bevallen van een dood geboren ZOON, *T. A. Koelman, Varkevisser.*
SOERABAYA, 1 Maart 1864. (1033)

Zeer voorspoedig bevallen van een DOCHTERTJE de geliefde echtgenoot van
J. VOORNEMAN.
BANDONG, 1 Maart 1864. (1012)

Bevallen van eene DOCHTER *E. A. F. Buijn, Steevens.*
BATAVIA, 5 Maart 1864. (1082)

Bevallen van eene DOCHTER *C. Schröder, van Zuijlen van Nievelt.*
BATAVIA, 8 Maart 1864. (1018)

Bevallen van eene DOCHTER *C. J. Ruitenbach, Donker Curtius.*
SERANG, 8 Maart 1864.
Eenige kennisgave. (1086)

Overleden te Marseille den 15den Januarij jl. de heer *Rudolf Deschamps.* (1014)

Op [illegible] overleed [illegible] onze innig geliefde vader [illegible]
Namens de kinderen:
J. A. COBLIJN.
SAMARANG, 4 *Maart* 1864. (1032)

Nog lijdende over het onherstelbaar verlies, werd mij op den 18den Januarij weder door den dood ontrukt mijne geliefde moeder [illegible] *Jacoba Jansen*, weduwe van wijlen den Heer *J. P. Keiser*, diep betreurd door hare 6 kinderen, behuwd- en kindskinderen.
Wed. H. MEIJER,
(1030) geb. *Keiser.*

Op den 9 Maart ll. is na een lijden van eenige dagen in den ouderdom van circa 69 jaren, alhier overleden mijn geliefde Echtgenoot *Hendrik Mutter*, in leven gepensionneerd ambtenaar.
Wed. MUTTER,
(1075) geb. *Somblé.*

Vendutie
op Maandag den 14 Maart 1864,

voor het Commissiehuis van
John Pryce & Co.,
van diverse LIJNWADEN, SARONGS en SLENDANGS MET ZIJDE DOORWEVEN,
80/1, 71/2 en 117/4 vaten GEZOUTEN VLEESCH.
circa 50 koijangs LIVERPOOL ZOUT,
in kavelingen van 5 à 10 picols.
Verder ten 10 *ure:*
Een KOTTER met INVENTARIS,
liggende op de Werkplaats van den Waterstaat aan het Jaagpad en aldaar te bezigtigen. (1059)

Op de Vendutie
van Maandag, den 14den Maart,

worden nog verkocht:
Eene partij Alcatieven,
21 mille HAVANNAH SIGAREN, GLASWERK, bestaande uit: DRINKGLAZEN, BOTERVLOOTJES, BORDJES, CARAFFEN, COMPOTTES, enz.
Zoomede:
VHC. No. 1. 25 vaatjes à 12½ Ned. pond **Loodwit.**
„ „ „ 53 vaatjes à 25 Ned. pd. do.
„ „ „ 27 do. „ 25 „ do.
beschadigd aangebragt per Nederl. Schip *Pollux*, Kapitein H. P. CRUIJS.
(1092) JOHN PRYCE & Co.

Vendutie
op Maandag, 14 Maart 1864,

voor het Sterfhuis van den Heer
ALEXANDER,
op *Kampong Bandan*, door
Van Slooten, Morgan en Co.,
van diverse Meubelen,
PAARDEN, RIJTUIGEN, KOEBEESTEN, GOUD- en ZILVERWERKEN, enz. (1042)

HOUT-VENDUTIE
op Dingsdag, den 15den Maart 1864,

op het **Heemradenplein,** door
JOHN PRYCE & Co.,
van
Groote en Kleine Djatti Balken.
(1039)

Vendutie
op [illegible] den 16 Maart e. k.

voor het woonhuis van wijlen den Heer
JOHN BROWN,
op *Koningsplein*, door
J. SPEET,
van eenen netten **Inboedel,** bestaande uit STOELEN, BANKEN, KASTEN, LEDEKANTEN, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, HANG- en TAFELLAMPEN, GLAS- en PORCELEINWERK enz., enz.
Voorts:
1 COUPÉ, 2 TENTWAGENS, 1 MYLORD, 1 KINDERWAGEN, drie spannen deugdzame PAARDEN, TUIGEN, STALGEREEDSCHAPPEN, keurige **Bloemen** in potten, enz.
(1057) J. SPEET.

Vendutie
op Woensdag 16 Maart 1864,

aan de **Loods** tegenover de Heeren BRANDON & Co., door
van Slooten, Morgan & Co.,
van
22 fraaije Australische PAARDEN,
Negen bijzonder mooije Melkgevende **Koeijen** met **Kalveren** en eenige **Honden,**
pas aangebragt van *Melbourn*, per Engelsch schip ELIZA GODDARD, en van af heden aan voornoemde Loods voor een ieder te bezigtigen. (1043)

Vendutie
op Donderdag, den 17den Maart,

voor de TOKO op *Pasar Pisang*, van wijlen den Heer
John Brown, door
J. SPEET,
van al de **GOEDEREN,** welke op de laatste Vendutie door tijdgebrek onverkocht zijn gebleven, als:
Diverse soorten IJZERWERK, SCHAREN, PENNEMESSEN, SCHEERMESSEN, SCHEERMESSEN in étuis, KLOKKEN, PERCUSSIONS, POSTPAPIER, ENVELOPPES, enz., enz.
En om **11** *precies van*
de navolgende Perceelen, als:
Een kapitaal **Huis** en groot **Erf,** staande en gelegen op *Koningsplein*, hoek van *Gang-Scott*, vroeger bewoond door wijlen den Heer JOHN BROWN.
Een **Kantoor** en **Pakhuis** staande in de stad *Batavia*, aan de *Kali Besaar*, thans geoccupeerd door de Heeren MAINTZ & Co.
Een **Do. Do.,** vroeger als Toko geoccupeerd door wijlen den Heer JOHN BROWN, staande in de stad op *Passar Pisang.*
Een **Do. Do.,** vroeger geoccupeerd door de Heeren VINCENT, HOFLAND & Co., staande in de stad op *Passar Pisang.*
Een **Woonhuis** en **Erf,** staande en gelegen te *Karet*, op *Tanabang.*
Een **Perceel,** gelegen aan de *Groote Rivier* in de stad *Batavia*, geregistreerd bij de verponding sub No. 1539.
(1096) J. SPEET.

Vendutie
wegens verhuizing,
op Woensdag, 16 Maart 1864,

voor het Woonhuis van Mejuffrouw
HENRIëTTE CLARISSA,
op *Molenvliet*, door
J. SPEET,
van haren kleinen doch zeer netten INBOEDEL,
bestaande uit fraaije SPIEGELS en SCHILDERIJEN, KROON-, HANG-, MODERATEUR- en MUURLAMPEN, waaronder met reflecteur van Spiegelglas, BANKEN met Damast bekleed en met Rottingvlechtwerk, Vierkante en Ronde TAFELS, BUFFET, DISPENSKAST met IJzergaas, STOELEN, ROTTINGMATTEN, LEDIKANTEN, enz., enz.
Wijders:
Een welluidend **Draaiorgel** met 6 rollen, elk 7 airs.
Voorts:
Een **Milord,** uit de Fabriek van *Oudart Frères*, PAARDEN, TUIGEN, enz., enz.
(1053) J. SPEET.

VENDUTIE
op Donderdag den 17 Maart 1864,

wegens vertrek, ten huize van den WelEd. Gestr. Heer
Mr. **H. BETH,** op *Kramat* (nabij de Brug), door
Gebr. Roselje & Co.,
van eenen netten en welgeconserveerden
INBOEDEL,
bestaande uit een zeer **Elegant Ameublement** voor SALON van MASSIEF MAHONYHOUT, bekleed met ZIJDEN DAMAST, fraaije CONSOLES met Marmeren bladen, SPEELTAFELS, een ÉTAGÈRE, diverse KASTEN, TAFELS, CANAPÉS, FAUTEUILS, EETTAFEL, BUREAU, IJzeren LEDIKANTEN, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, LAMPEN, VAZEN, PENDULES, [illegible] PORCELEIN-, KRISTAL- en GLASWERK.
Drie spannen goed loopende **Wagenpaarden,** een COUPÉ, een MILORD en PALANQUIN, MARTEVANEN, KEUKENGEREEDSCHAPPEN, enz.
Wijders eene kleine doch uitgezochte collectie **Boeken,** waaronder Regtsgeleerde, Geschiedkundige, Wijsgeerige en Romantische werken.
Op **Zondag den 13 Maart** te bezigtigen. (1060)

OP DE VENDUTIE

van Donderdag, den 17 Maart aanstaande,
ten huize van den WelEdGestr. Heer Mr. **H. Beth,**
zullen mede worden verkocht:
Een melkgevende KOE met KALF,
van Bengaalsch Ras en
Een Europeesch **Kombuis of Kookmachine,** zeer Compleet, zoo goed als nieuw, bijzonder geschikt voor een Logement.
(1095) GEBRS. ROSELJE & Co.

Wegens vertrek,
Vendutie
op Donderdag 17 Maart 1864,

ten huize van den W.E.G. Heer **B. Hamers,**
Kapitein der Inf., achter het Monument, door
van Riet & Wijnveldt,
van Z.Ed.Gest. zoo goed als
NIEUWEN INBOEDEL,
alsmede van eene **Piano,** zijnde Concertvleugel uit de Fabrijk van BOSENDORPFER te *Weenen.* (1084)

Vendutie
op Vrijdag, 18 Maart 1864,

voor het Commissiehuis van
Van Slooten, Morgan & Co.,
van diverse negotie goederen.
(1090)

Vendutie
op Vrijdag, den 18den Maart,

ten huize van den Heer
G. D. DAMMERS,
op *Batoe Toelies*, door
Gebrs. Roselje & Co.,
van een netten en wel geconserveerden Inboedel,
bestaande uit een AMEUBLEMENT van massief mahonie hout, CONSOLES, diverse KASTEN, TAFELS, LEDIKANTEN, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, een PIANINO, PENDULE, LAMPEN, RIJTUIGEN, PAARDEN, MARTEVANEN, enz. (1049)

Op Dingsdag den 29sten Maart a.s.,

zullen de ondergeteekenden in hunne Pakhuizen in publieke Vendutie aan den meestbiedende verkoopen, het tot den Boedel van wijlen den Heer F. A. C. VAN KERVEL behoorende

HUIS en ERF,
staande en gelegen aan het *Koningsplein* (westzijde), thans bewoond door den WelEdGeb. Heer Jhr. W. H. TEDING VAN BERKHOUT.
Nadere informatiën te bekomen bij
(1063) CASSALETTE & Co.

VENDUTIE
op Woensdag 23 Maart 1864,

wegens vertrek, ten huize van den WelEd. Gestr. Heer
Mr. **F. LAST,**
Raadsheer in het hoog Geregtshof van Ned.-Indië, op PA-RAPATTAN, aan den weg naar *Menteng*, door
Gebrs. ROSELJE & Co.,
van
eenen zeer netten INBOEDEL,
bestaande grootendeels uit in EUROPA vervaardigde **Meubels van Massief Mahonijhout.**
Daaronder verdienen vooral melding:
Een keurig bewerkt AMEUBLEMENT, bekleed met rood gebloemd Velours d'Utrecht voor SALON.
Een do. voor BOUDOIR.
CONSOLES en diverse TAFELS, allen met WIT MARMEREN BLADEN, TOILET DUCHESSE, ÉTAGÈRE, EETTAFEL, diverse KASTEN en FAUTEUILS.
SPEELTAFELS, DAMES BUREAU, IJZEREN LEDIKANTEN, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, PENDULES, VAZEN, PLEET-, PORCELEIN-, CRISTAL- en GLASWERK.
Eene buitengewoon fraaije **PIANINO** van *Berden*, uitmuntende door volheid van toon, groot formaat en zoo goed als nieuw.
Een **PIANO** (concertvleugel) van *Broad Wood.*
Een **SERAPHINE** met verschillende registers, tevens ingerigt om te transponeren.
Een SPAN fraaije zwarte BATTAPAARDEN, bekend als bijzonder snelloopend.
Een SPAN OVERWALSCHE PAARDEN.
Een VIS-À-VIS, een MILORD en een PALANQUIN.
VIER bijzonder FRAAIJE HOLLANDSCHE KOEBEESTEN, allen bezet, waarvan 3 melkgevende,
en TWEE PRACHTIGE HOLLANDSCHE STIEREN.
Wijders: Martevanen, Keuken- en Dispensgereedschappen. Eene uitgezochte collectie Bloemen in potten, waarbij een aantal PRACHTIGE ROZEN.
Op Zondag den 20 Maart te bezigtigen. (1061)

Openbare Vrijwillige Verkooping.

Op Zaturdag 2 April 1864, des morgens ten 10 ure,

zal de Ondergeteekende in het Lokaal van het Vendu-Departement publiek verkoopen, het hechte, sterke, onlangs aanzienlijke verbeterde
Steenen Woonhuis,
met STEENEN WAGENKAMER, STAL en BIJGEBOUWEN, benevens een BLOK, gedeeltelijk van Steen en gedeeltelijk van Bamboes, alles met Pannen gedekt.
Dit gebouw, bekend als **Toko Noordwijk,** over het Java-Hôtel gelegen, is om ligging en inrigting voor handelaars uitnemend geschikt.
Voor alle informatiën kan men zich wenden tot den ondergeteekende.
(1078) Mr. L. J. H. BOUMAN, *qq.*

Vendutie
op Maandag den 25sten April 1864,

wegens aanstaand vertrek, ten huize van den Heer
J. M. TIEDEMAN,
op *Molenvliet*, door
Cassalette & Co.
van deszelfs keurigen Inboedel,
zullende nader worden omschreven. (1062)

Billiton Maatschappij.
TIN-VEILING

in de eerste helft van de maand **April** aanstaande.
(1016)

Wegens likwidatie

zullen op een nader te bepalen dag in de maand **Julij** aanstaande, in publieke veiling, dan wel bij inschrijving te *Batavia*, onder nadere goedkeuring van het Gouvernement worden verkocht:
de huurregten van het land TJEPPER,
met deszelfs in volle werking zijnde SUIKERFABRIEK en volledigen INVENTARIS, gelegen in de residentie *Soerakarta*, en
de huurregten van het Koffijland GEMAMPIER,
met deszelfs inventaris, insgelijks gelegen in de residentie *Soerakarta.*
Beide LANDEN zijn inmiddels *uit de hand te Koop,* en volledige informatiën dienaangaande te bekomen:
te *Samarang*, bij de heeren B. KOPERSMIT & Co.,
„ „ „ DORREPAAL & Co.,
„ *Soerabaija*, „ „ „ B. KOPERSMIT & Co.
en „ *Batavia*, „ „ Ondergeteekenden.
De Commissie van likwidatie des boedels van wijlen J. E. HERDERSCHÊE,
W. VAN OMMEREN.
J. A. STOK.
(1074) D. JANNETTE WALEN.

Voorhanden om per Mail te vervolgen:
Journal des Demoiselles 1864,
Edition de Paris, avec Supplément.
(1064) H. M. VAN DORP.

HET HOTEL DES INDES,

te *Batavia*

met **Meubilair en Inventaris,** benevens **Paarden- en Rijtuigverhuurderij,** wordt met po. **Julij 1864** ter overname aangeboden:

Dit **Hotel van den eersten rang** bestaat uit een prachtig HOOFDGEBOUW en twee rijen LOGEERKAMERS in de bijgebouwen aan den grooten Weg, een GEBOUW voor Familiën, groote gezonde STALLEN, REMISES, Marmeren BADKAMERS voor Heeren en voor Dames, enz.

Er zijn 67 LOGEERKAMERS, waarvan 17 eene TWEEDE KAMER en SUITE hebben; allen zijn doorgaans betrokken.

Het Hotel en de Rijtuig en Paardenverhuurderij, waartoe 50 PAARDEN en 18 RIJTUIGEN behooren, kunnen aanmerkelijk worden uitgebreid, daar de aanvragen steeds toenemen.

Overal op het Erf en in het Hotel is GASLICHT.

Bij eene goede administratie is deze onderneming eene geldwinning.

Naauwkeurige inlichtingen zijn te bekomen bij de Notarissen *J. R. KLEIJN*, te *Batavia*, en Mr. *J. F. A. LEESBERG*, te *'s Gravenhage*. Brieven *franco*. (1041)

MOëT & CHANDON,

op 1/1 en 1/2 fl., op nieuw ontvangen van die firma te *Epernay*,

bij

(1081) WINSSER, DE LANGE & Co.

Bij G. Kolff & Co., *Batavia*,

per Mail ontvangen:

NAAM EN RANGLIJST OFFICIEREN KONINKLIJK LEGER 1864.

Voor **1864** disponibel om per **Mail** te vervolgen:

L'ILLUSTRATION	*f* 40.—
JOURNAL DES DEMOISELLES, avec complement	„ 20.—
ASMODEE. Dagblad	„ 15.—
AGLAJA, met *Patronen*	„ 14.—
GRACIEUSE, met lectuur en Mode-platen	„ 15.—
DE DAGERAAD	„ 25.—

(1035)

Muziekhandel van H. M. VAN DORP,

te Batavia.

KLASSISCHES PIANOFORTE ALBUM

van MOZART, BEETHOVEN, BACH, HAYDN HÄNDEL enz. voor *twee* en *vier* handen, als:

Fuge van *Händel*, Sonaten van *Haydn*, *Mozart* en *Beethoven*, Thema mit 9 Variationen van *Beethoven*, Sarabande van *Bach*, Lied mit 6 Variationen für 4 Hände en Pathetische Sonate van *Beethoven*, Phantasie van *Mozart*, enz. te zamen 14 stukken, gebonden en verguld op snede.

Prijs f 18,—.

KLASSISCHES SOPRAN ALBUM.

inhoudende:

Bach's Pfingstcantate en Weinachts Oratorium, *Händel's* Messias, Recitativ und Arie van *Händel*, Ariaas uit de Opera Rinaldo, *Haydn's* Schopfung, *Mozart's* Enführung en Figaro's Hochzeit, Don Juan, Titus, Zauberflöte. Verder Abend-Empfindung, Adelaide van *Beethoven*, Mignon, Neue Liebe, Neues Leben, Fidelio. **Prijs f 15,—.** (1031)

MEUBEL-MAGAZIJN.

TOKO SENIN,

van

B. CHARLES.

Steeds voorzien van alle soorten van

MEUBELS,

beveelt zich aan tot de uitvoering van alle soorten van **Commissiën, verzending en verpakking van goederen, enz.** tot zeer matige prijzen. (1001)

Ontvangen:

Decalqueerpapier sans fin,

breed 1.50 à 1.65 Ned. El.

Prijs per El **f 3,—.**

Koperen, Houten en Ivoren **Herleidings-Schalen,**

Dubbele ivoren Palmen, enz.

(1003) H. M. VAN DORP.

LET WEL!

De ondergeteekenden hebben op nieuw ontvangen enkele der zoo zeer gevraagde

IJzeren ZUIG- en PERS-POMPEN,

met Looden Zuig- en Opvoerpijpen, benevens Linnen Slang, Koperen Straalpijp en verder toebehooren, uitmuntend geschikt voor het vullen van Reservoires van Badkamers, het besproeijen van tuinen, reinigen van stallen, enz.

(956) HAAGER en SCHUURMAN.

TAUCHNITZ EDITION

f 2,— per Volume.

BULWER, THACKERAY, BELL, AQUILAR, COLLINS, ELIOTT, AINSWORTH, MARSCH, JAMES, TROLLOPE, DICKENS, READE, LEVER, GORE, KINGSLEY, JOHN HALIFAX.

Ontvangen door

(1067) H. M. VAN DORP.

PADANG KOFFIJ 1e Soort,

voor **huishoudelijk** gebruik, op nieuw ontvangen

bij

(1027) WINSSER, DE LANGE en Co.

Bij den Ondergeteekende is van de pers gekomen:

UIT DE TOOVERWERELD.

SPROOKJES EN VERTELLINGEN

van moeder de GANS,

Plaatwerk voor de Jeugd,

bevattende 40 groote Platen,

zeer geschikt om te kleuren,

Prijs *f* 3.—.

(1000) H. M. VAN DORP.

KATOEN M H & S O.

LINNEN DRILL voor PANTALONS.

Bij

(1052) JOHN PRYCE EN Co.

De gunstig bekende echte

PORTWIJN, Roode en witte, op nieuw ontvangen bij

(1080) WINSSER, DE LANGE & Co.

Door H. M. VAN DORP te *Batavia ontvangen:*

Nette en goedkoope Lijstjes voor

PHOTOGRAPHIËN

(Carte de Visite),

à *f* 6, *f* 7 en *f* 10 per dozijn.

(1066)

Bij G. KOLFF EN Co., te *Batavia*

wederom voorhanden de bekende:

KETTNER'S ACCORDIUMS,

van **f 35,—, f 50,—, f 75,—,** en **f 80,**

à Contant.

Met daarbij hoorende Leermethode en Muziek. (1073)

PASSERDOOZEN

van *f* 3,— tot *f* 12 en hooger.

VERWDOOZEN in verschillende soort, waaronder JOSHUA ROGERS UNIVERSAL PRIZE

Shilling box of Water Colours,

inhoudende 10 stuks supratijne kleuren.

(1068) H. M. VAN DORP.

PHOTOGRAPHISCH ATELIER.

WOODBURY & PAGE

hebben de eer het publiek van *Batavia* bekend te maken, dat de prijs hunner **PORTRETTEN** sedert het begin van het jaar aanmerkelijk is verminderd, en als volgt blijft vastgesteld.

Voor 6 CARTES DE VISITE f 20,—.

„ 12 „ „ „ „ 30,—.

Voor Heeren Officieren tot en met den rang van Kapitein worden Portretten genomen tegen eene verdere vermindering van prijs.

Het Atelier is dagelijks (Vrijdags uitgezonderd), van $7\frac{1}{2}$ tot 10 ur open. KINDER-PORTRETTEN kunnen worden genomen, mits een dag te voren daarvan kennis gevende.

Typen en Gezigten uit Java.

ALBUMS, MEDAILLONS, enz. in groote verscheidenheid.

AFDRUKKEN van **negatieve Portretten,** ten vorigen jare genomen, *f* 2,— ieder of 6 voor *f* 10,—. (1069)

INDISCHE TYPEN,

door **C. K. LOURAN.**

Te bekomen bij

(997) H. M. VAN DORP.

PHOTOGRAPHISCH ATELIER

van

C. K. LOURAN,

Batoe Toelies.

Dagelijks geopend van **8 tot 10 uur** des ochtends. (1006)

Betaling Contant.

Boekhandel van H. M. VAN DORP,

te Batavia.

PRACHTBIJBEL

met 20 STAALGRAVUREN, bevattende al de KANONIEKE BOEKEN van het Oude en Nieuwe Testament, volgens de Staten Overzetting, met aanteekeningen *f* 30,—

VAN CAMPEN, Bijbel voor jeugdige Christenen in 4o. met platen. *f* 12,—

(1065)

H. CHASTEL,

Md. TAILLEUR,

gesorteerd in alle **mode-artikelen** dat VAK betreffende.

Noordwijk, tegenover het Gouvernements-Gebouw. (1002)

De Heilige Boeken der Chinezen,

of de vier klassieke Boeken van CONFUCIUS en MENCIUS met aanteekeningen.

Prijs f 8,—.

Ontvangen door

(998) H. M. VAN DORP.

Timmer- en Metselwerken.

De ondergeteekende belast zich ook, behalve nieuw werk, met alle **soorten van Reparatiën,** tegen een billijk vastgesteld Tarief.

KONINGSPLEIN, naast de *Willemskerk.*

K. M. VERLOOP,

(945) *Architect en Werktuigkundige.*

Ontvangen:

Die Jobsiade	*f* 3.—
GOETHE'S *Faust*	„ 3.—

(1005) H. M. VAN DORP.

MEUBEL-MAGAZIJN,

voorzien van alle soorten **Inlandsche en Europesche Meubelen.**

(1070) VAN DEN ABEELEN & Co.

Let wel!

Particuliere Posterij

TUSSCHEN

Batavia en Buitenzorg.

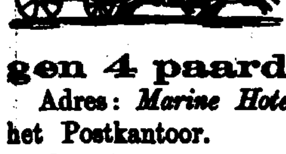

20 nieuwe Engelsche Reiswagens ter beschikking der Reizigers.

Engelsche Reiswagen 4 paarden f 30,—.

Adres: *Marine Hotel, Rijswijk* en op *Weltevreden* naast het Postkantoor.

(1004) A. COMBES.

Théâtre de Batavia.

Par Permission de Mr. le Résident.

Lundi, 14 Mars 1864,

Cinquième Représentation du 7e. mois d'abonnement.

NORMA.

Grand Opéra en **4** Actes de BELLINI.

Les bureaux ouvriront à $7\frac{1}{2}$ heures.

Le Spectacle commencera à **8** heures très précises.

VENDREDI 18 Mars 1864,

au Bénéfice de Mr. **CAUDRON,**

Le Caïd ou les Français en Algérie,

Opéra en 2 Actes D'AMBROISE THOMAS.

OUVERTURE de:

Le Cheval de Bronze.

Executé à grand Orchestre.

Fish-Tong-Khan,

ou **L'Orphelin de la Tartarie.**

(1093) Vaudeville Chinois.

Societeit de Harmonie,

THÉ-DANSANT,

Zaturdag 12 Maart.

Namens de Directie,

De Secretaris,

(1038) L. J. H. BOUMAN.

Dames Zangvereeniging.

REPETITIE

in de **Loge,**

DINGSDAG-AVOND 15 dezer ten **8** Ure,

H. T. VON HEMERT.

BATAVIA, 12 Maart 1864. (1091)

Soerabaijasche

Zee Assurantie Maatschappij.

Algemeene Vergadering van DEELHEBBERS ten Kantore dezer Maatschappij te *Soerabaija*, op Dingsdag den 22 Maart 1864, des namiddags ten een uur, tot het benoemen van **twee Commissarissen** en het overwegen van een voorstel der Directie tot *wijziging der Statuten*, hetwelk inmiddels aldaar en bij de Agenten te *Batavia* ter inzage ligt.

De Directeuren,

Mr. W. s'JACOB.

(1025) VAN HAEFTEN, wd.

N. I. Escompto-Maatschappij.

De Directie maakt bekend, dat tot nadere kennisgave gelden in deposito, onder waarborg van het volgefourneerd kapitaal der Maatschappij, zullen worden aangenomen tot eene rente van 5 pCt. 's jaars, mits minstens eene maand in het bezit der Maatschappij blijvende en voorts met eene wederzijdsche opzegging van 14 dagen.

BATAVIA, 25 Julij 1863.

TIEDEMAN & VAN KERCHEM,

(944) *Directeuren.*

PAARDENPOSTERIJ

tusschen

BATAVIA.

Kedoeng Badak en Buitenzorg.

Vice Versa.

VERMINDERING VAN PRIJZEN.

Nieuwe

ENGELSCHE REISWAGENS

en

PAARDEN.

Onmiddelijke Correspondentie met **Gadok.**

Adres:

Te **Batavia,** in het *Hotel des Indes*, bij den Heer CRESSONNIER.

Te **Buitenzorg** bij den Heer KUIJT, *Hotel Buitenzorg.*

Te KEDOENG BADAK bij

(946) J. A. MAY.

Toko Passar Baroe.

De Ondergeteekende beveelt zich beleefdelijk aan tot het voorzien van **huishoudelijke benoodigdheden,** en tot de uitvoering van **Commissiën.**

(999) F. H. EXEL.

Kamers met de kost,

te bekomen bij

(1007) D. DAU, *Molenvliet.*

De Heer **Hugo Kuchlin** heeft van af heden onze *Generale Procuratie.*

VAN ARCKEN & Co.

BATAVIA, 12 Maart 1864. (1094)

Iemand in bezit van eenige **groote en kleine beeren** en het brullen derzelven hem zeer lastig vallende, biedt ze welwillend het Committé van den op te rigten ZOöLOGISCHEN TUIN aan.

Brieven franco letter O. Poste restante *Batavia.* (1034)

Eene **Gouvernante,** geëxamineerd in al de vakken van het lager onderwijs, de Fransche taal en vrouwelijke handwerken, zag zich gaarne geplaatst.

Brieven franco onder letter **N.** bij G. KOLFF & Co. te *Batavia.* (1058)

Eene **Dame,** per mailreis naar Europa terugkeerende, zoude zich gaarne belasten met de zorg voor eenige Kinderen, tegen gedeeltelijke vergoeding harer reiskosten. (1083)

Reflecteerenden gelieven zich te adresseren onder Letter **A.,** bij den Heer H. M. VAN DORP, te *Batavia.*

Wordt gevraagd:

voor de PAMANOEKAN en TJIASSEMLANDEN, een **Genees-, Heel- en Verloskundige,**

Voor nadere inlichtingen met franco brieven zich te adresseren aan

P. W. HOFLAND,

Soebang (Pamanoekan en Tjiassemlanden) *Krawang.*

(1088)

Een **Scheepsgeneesheer,** vele reizen als zoodanig gedaan hebbende, biedt zich aan voor eene reis naar *Nederland.*

Adres Bureau *Java-Bode* No. 1026. (1026)

Een geëxamineerd **Machinist,** toegerust met de kennis van ADMINISTRATIE en MALEISCHE TAAL, zag zich gaarne bij eene **onderneming** geplaatst.

Brieven franko, Lett. V, Uitgever van deze Courant. (1054)

Te koop of te leen gevraagd:

een Engelsch **Common-Prayer-Book** met de Hollandsche vertaling.

(1055) Adres No. 1055, bij den Uitgever van dit Blad.

Te Koop:

De **Pakhuizen,** toebehoorende aan den Heer JACOB EILBRACHT, gelegen in de *Binnen-Nieuwpoortstraat*, tusschen de Pakhuizen van de Heeren CASSALETTE & Co. en A. PICART, te bevragen bij

(1024) B. KOPERSMIT & Co.

Te Koop:

BANKACTIEN.

Te bevragen bij

(1037) S. J. VAN DER MEULEN, wz.

Voor f 300,— te Koop:

Een Makassaarsch, goed gedresseerd **Schimmel Rijpaard.**

Te bevragen bij WINSSER, DE LANGE & Co. (1089)

Te Koop:

Een goede MYLORD.

Adres

(1079) J. RENAUD, *Gang Patjenongan.*

Een Huis te Huur op Djatti.

Te bevragen ten kantore van den *Java-Bode.* (1033)

Te huur:

No. 4 in den *Gang Chaulan*, tegen 1o. April.

(1087)

Te Huur tegen **1o.** *April aanstaande,*

een **HUIS** op *Kramat*, naast de Kampong *Lontar-Satoe.*

ADRES *Java-Bode* (1024)

Te Huur:

het lokaal, thans genaamd **Jacatrasche Portionstafel,** aan het *Stadhuisplein.*

Te bevragen bij

(1008) J. F. TENTÉE.

Een Huis te Huur gevraagd:

tegen **f 75,—** ad **f 150,—** per maand, in de nabijheid van *Menteng* of *Kebon Siri.*

Adres: Bureau *Java-Bode*, Letter **M.** (1030)

Debiteuren en Crediteuren in den Boedel van wijlen den WelEdelen Heer **H. Mutter,** gepensioneerd ambtenaar, alhier op den 9 Maart ll. overleden, worden verzocht binnen 3 maanden te rekenen van den datum dezer hunne aangifte of betaling te doen, aan

de Executeuren,

BATAVIA, 12 Maart 1864. H. RAVENSWAAIJ,

(1076) J. P. MUTTER.

CAUVIN PILLEN,

verkrijgbaar met recept

bij

(1072) BEIJNON, HAMACHER & Co.

De Pillen en Zalf van Holloway.

Weest bezorgd. Mistig, vochtig weder en onverwachte veranderin van temperatuur veroorzaken in den winter altijd verkoudheid, cathag raal-koorts of influenza. De pillen van Holloway vernietigen al zeer spoedig de voorteekenen van deze ziekten, maar wanneer de kwaal zich door het verzuim hiervan reeds gezet heeft, dan moet er de zalf bij gebruikt worden, die men dan tweemaal daags over den rug en de borst moet wrijven. Wanneer dezen regel eenen langen tijd in acht genomen wordt, zal er nog menigeen gered worden, voor wien men dacht, dat er geen hoop op herstel meer was. Borstziekten en tering worden dus voorgekomen. De opgezette borst wordt verzacht, de hoest wordt losser en minder aanhoudend en de adem wordt langer. De eetlust keert terug door het herstel van de spijsvertering; sterkte en opruimdheid volgen er gewoonlijk op.

Doosjes Pillen à *f* 1,—, *f* 3,— en *f* 5,—.

Potjes Zalf à *f* 1,—, *f* 3,— en *f* 5,—.

Thans à contant te verkrijgen:

Te *Batavia*	bij S. B. VAN KLEEFF & Co.
„ „	„ SCHREUDER & VAN DER CRAB.
„ *Soerabaija*	„ D. MAURITZ MARTENS.
„ „	„ J. J. VAN DEN MULSENBERG.
„ *Probolingo*	„ ZIMMERMAN & Co.
„ *Banjoemaas*	„ M. S. CHERIMAN.
„ *Poerwoeredjo*	„ J. KALDEN.
„ *Djokdjokarta*	„ KOE DJAMBOE.
„ „	„ Wed. C. W. VAN DER LAAN.
„ *Soerakarta*	„ M. J. HANSSENS.
„ *Tagal*	„ Mevr. de Wed. VAN DORT.
„ „	„ A. J. VAN DER VOORT.
„ *Cheribon*	„ W. GALESTAN.
„ „	„ M. BLOK & Co.
„ *Buitenzorg*	„ A. J. VAN DER VOORT.
„ „	„ SCHREUDER & VAN DER CRAB.
„ *Tjandjoer*	„ SCHREUDER & VAN DER CRAB.
„ *Salatiga*	„ Q. M. B. REGENSBURG.
„ *Samarang*	„ G. C. T. VAN DORP, H. L. DE LYON, DE GROOT, KOLFF & Co., JOOSTEN & Co. en bij SOESMAN & Co.

(1071)

Debiteuren en Crediteuren van wijlen den Heer G. P. J. LICHTE, Landhuurder te Djocjocarta, onlangs te Samarang rleden, gelieven hunne schulden te betalen of wel van ne pretentiën aangifte te doen bij den eerst ondergekende, wonende op Tandjong Terto, bij Djocjocarta.

De Executeuren Testamentair,
A. B. C. VAN DE RIVIÈRE.
C. H. ENGER.
G. L. DORREPAAL.

22 Februarij 1864. (1021)

Stoomvaart in den Indischen Archipel.

Het vertrek der Stoomschepen gedurende de maand MAART 1864, is geregeld als volgt:

VAN BATAVIA,
naar MUNTOK, RIOUW en SINGAPORE, den 2den en 16den.
naar SAMARANG en SOERABAIJA, den 7den, 15den, 22sten en 29sten.
naar BILLITON, PONTIANAK en SINGKAWANG, den 8sten.
naar BENKOELEN en PADANG, den 25sten.

VAN SOERABAIJA,
naar SAMARANG en BATAVIA, den 7den, 15den, 22sten en 29sten.
naar MAKASSAR, TIMOR-KOEPANG, DELHI en de MOLUKKEN, den 18den.
naar BAWEAN en BANJERMASSING, den 27sten

Nadere inlichtingen te bekomen op de Stoombootkantoren in de Stad bij
W. CORES DE VRIES, te *Batavia* en te *Soerabaija*.
NIEUWVEEN en SCHUIJMER, te *Samarang*.

(1009)

Passage naar Rotterdam

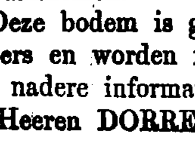

wordt aangeboden met het Ned. Barkschip
Ferdinand & Louis,
Kapt. D. E. NOLTING,
welk schip in de tweede helft dezer maand van *Batavia* de terugreis naar *Nederland* zal aannemen.

Deze bodem is geheel ingerigt voor den overvoer van Passagiers en worden repatriërenden verzocht zich ter bekoming van nadere informatiën te wenden tot den Gezagvoerder en de Heeren DORREPAAL & Co. te *Samarang* en alhier tot

(1046) *de Agenten*, HAAGER & SCHUURMAN.

Passage naar Nederland.

Het nieuw gebouwde Snelzeilende
Clipperfregatschip *Dordrecht*,
gevoerd door Kapt. F. H. A. LOOS,
voorzien van uitmuntende ruime inrigtingen, aan boord hebbende een geëxamineerd Geneesheer en eene melkgevende Koe, zal van hier naar *Nederland* vertrekken in den loop der maand April aanstaande, en is bijzonder aan te bevelen aan repatriërende Familiën.

Adres bij
(1040) E. TEN BRINCK en Co.

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het welbekende, doelmatig ingerigte Ned. Campagneschip

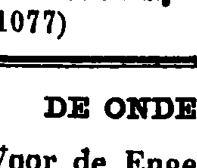

FOP SMIT,
Kapt. W. LEVERSTEIN,
varende een geëxamineerden SCHEEPS-DOCTOR, om in de laatste helft van Mei van hier de reis te aanvaarden.

Informatiën bij *de Agenten*,
(1077) J. CEZARD & Co.

DE ONDERZEESCHE TELEGRAAF.

Voor de Engelsche industrie, waarvoor al wat grootsch is zooveel aantrekkelijks heeft, is thans de groote vraag om onderzeesche telegraafkabels goed te leggen, een onderwerp van rusteloos onderzoek. Geleerde genootschappen en meetings van kooplieden, staatslieden en ingenieurs behandelen met warmte eene zaak, wier algemeen belang zóó groot is, dat de geheele wereld van het eene uiterste tot het andere er mede gemoeid is niet alleen, maar er zich baat van kan beloven. Nog is niet met wiskunstige zekerheid eene goede uitkomst voorspeld, maar evenmin durft iemand te twijfelen aan de verwezenlijking der grootsche maar geliefkoosde plannen. De electrieke vonk wordt tot heden nog niet de wereld rongezonden, maar de transatlantische kabel in 1858 tusschen Ierland en Terra Nova gelegd, maakte dat al spoedig aan plannen ten aanzien van mindere afstanden geen gebrek was. Men wilde onder zee de wereld door langs dezen weg:

Van	Falmouth	naar	Gibraltar	1000	mijlen,
»	Gibraltar	»	Malta	988	»
»	Malta	»	Alexandrië	815	»
»	Suez	»	Aden	1310	»
»	Aden	»	Bombay	1664	»
»	Bombay	»	P. de Galle	960	»
»	P. de Galle	»	Madras	540	»
»	Madras	»	Calcutta	780	»
»	Calcutta	»	Penang	1215	»
»	Penang	»	Singapore	381	»
»	Singapore	»	Hongkong	1437	»
»	Singapore	»	Batavia	520	»
»	Batavia	»	SwanRiver	1500	»

Zulk een weg noodigt uit tot het maken van plannen voor onderzeesche telegraaflijnen.

De ontworpen telegrafische verbindingen zijn talloos, maar niet allen dadelijk uitvoerbaar, althans voor het tegenwoordige. Waar het mogelijk is om onderzeesche lijnen te vermijden, daar wordt tegen een omweg niet opgezien. Terwijl dat bij lijnen naar het Westen niet mogelijk is, gaf toch het Oosten er de gelegenheid toe. Men kan in persoon van Parijs naar Calcutta komen zonder ééne zee over te gaan; en toch lokte die schoone gelegenheid nog geene telegraaflijn uit. Lang werd kwaadwilligheid (of molest uit welken hoofde dan ook) van minder beschaafde volken een niet minder groot gevaar gerekend dan de vijandschap, waarmede de diepte der zee dreigt. Tegenwoordig is die vrees minder. De Amerikanen seinen van New-York naar San Francisko over 4 à 5000 mijlen. Na de mislukking van onderzeesche telegrafen in 1859 en 1860 onder anderen in de Roode Zee, meende men over land een beteren weg te hebben van Konstantinopel door Klein-Azië langs de Euphraat naar Bassorah, terwijl die lijn een zijlijn kan doen gaan naar de Perzische hoofdstad Teheran. Van Bassorah af zou de lijn, omdat geene toestemming voor een landweg gegeven werd, onder zee moeten doorgaan langs de kust van Beludchistan naar Kurrachee. Reeds verleden jaar meende men, dat dat plan op het einde van 1863 kon uitgevoerd zijn. De verwezenlijking zou spoedig eene lijn naar Singapore medebrengen, dat aan het einde van het schier-eiland Malakka het middenpunt is geworden van het Oosten, waar lijnen van Saigon, Hongkong, Shanghai, Batavia zich te vereenigen hebben, en waar bovendien het uitzigt op eene verbinding met Australië bijkomt.

De gevaren van eene lijn over land zijn niet gering, bij sommigen worden ze zelfs grooter gerekend dan van de lijn onder zee, zoo de afstand en de diepte niet al te groot zijn; daarom is b.v. de verbinding van Turijn met Palermo niet door het schier-eiland Italië gelegd, maar langs Corsica, Sardinië en Sicilië.

De Fransche Regering legde onderzeesche telegraaflijnen aan naar Corsica en Algiers, maar tot heden liet de partikuliere industrie in Frankrijk zich aan onderzeesche telegrafie niet gelegen liggen. Daarentegen geschiedde dat veel in Engeland. Was in Europa eene zee zóó bezaaid met eilanden, en over het geheel van dien aard als de zee, die Singapore scheidt van Batavia, dan zouden zeker twee zulke handelsplaatsen telegrafisch verbonden zijn.

De Nederlanders mogen trouwens, als men nagaat wat aan telegrafie over de geheele wereld gedaan is, niet met minachting worden besproken. In Europa verbonden zij Scheveningen met Engeland, en hier Batavia met Singapore.

Het is zeker voor hen die er dadelijk belang bij hebben verleidelijk, om met de kaart vóór zich plannen te maken, maar de bezwaren mogen niet worden vergeten, plaatsopname, naauwkeurige studie van de zee en de kust, juiste topographie zijn de eerste voorwaarden. De plaats van uitgang, de aanleg en het onderhond van een onderzeeschen kabel, zijn niet gering te achten. De lijn van Rangoon onder zee naar Singapore, waarvan men zich zooveel voorstelde en die niet langs den moeijelijksten zeeweg moet gaan, is sedert vier à vijf jaren reeds ontworpen, maar niet uitgevoerd nog.

Maar zij zal komen.

Geldelijke medewerking der regering is voor onderzeesche telegraaf-maatschappijen onontbeerlijk. Die ondersteuning heeft haar nergens nog ontbroken, waar zij genoegzamen waarborg opleverden; maar hulp van anderen aard ontbrak niet zelden: *de studie der wegen waar de lijn gelegd werd.* De kennis van den bodem der zee is de grondslag der onderzeesche telegraphie. Zonder die onmisbare kennis lijnen te leggen is even dwaas als om een spoorweg te beginnen in een land, dat men nooit heeft gezien en waarvan men de kaart niet kent. Als de kennis der plaatselijke gesteldheid van den bodem verkregen is, dan is de onderzeesche telegraaflijn voorbereid. Millioenen schats zijn op dien bodem verdwenen, voordat de ondervinding verkregen was, die men heden bezit. Nog zullen veel teleurstellingen te wachten zijn, voordat de vrees voor mislukking geweken is.

De Nederlandsche ingenieurs, die eenmaal hier optraden als deskundigen, mogen het voor zich zelven verantwoorden, of met de noodige kennis Singapore met Batavia is verbonden door middel van een lijn, waarvoor door het gouvernement ongeloofelijk veel meer betaald is dan een particulier ondernemer ooit zou gegeven hebben. De treurige uitkomst der kostbare onderneming wordt nog dagelijks aan de beide uitersten van den gebroken kabel betreurd. Het mag verwondering wekken, dat noch eene Engelsche, noch eene Nederlandsche Maatschappij zich ten doel heeft gesteld om de door een ieder zoo verlangde gemeenschap tusschen de groote handelplaatsen te exploiteren. Meer uitzigt op dadelijke winst geeft een telegraaflijn tusschen Singapore en Batavia dan eene stoomvaart in den Archipel. 't Is waar, eigenaardige bezwaren brengt de telegraaflijn mede. Het kapitaal wordt belegd in eene lijn, die op ééne plaats gebrekkig, dadelijk geheel zonder waarde is, terwijl eene stoombootmaatschappij als kapitaal verschillende vaartuigen en veel materiëel bezit, dat overal en altoos groote waarde heeft. Tegen het verlies van die lijn kan bovendien de Maatschappij zich niet vrijwaren, terwijl ieder deel van het materiëel eener stoombootmaatschappij tegen zeegevaar voor betrekkelijk geringe premie te verzekeren is. Maar toch, bij deskundigen worden de gevaren voor totale mislukking en voor geheel verlies van de lijn, dat kapitaal der eventuele Maatschappij, gering geacht, vooral om de plaatselijke gesteldheid tusschen Batavia en Singapore; dat gevaar is gering en de kansen voor mislukking zijn zeker niet grooter dan die van vrije suiker-cultuur zonder gouvernements-contract, terwijl van de vermoedelijke voordeelen berekening kan worden gemaakt. Het is bekend, dat in 1860, toen de telegraphische gemeenschap gedurende twee maanden tusschen Batavia en Singapore bestond, aan particuliere berigten betaald is *f* 10486.— of gemiddeld *f* 5200.— ruim per maand. Het gebruik van een telegraaf langs dat traject zou na vijf jaren oneindig meer zijn geworden, nu, zoo als wij hierboven aanwezen, de telegraphische weg naar Europa zoo aanmerkelijk verkort is, nu de gemeenschap met Europa ook door de Fransche mail zoo aanmerkelijk is toegenomen, nu op Java zooveel meer suiker en koffij dan vroeger verkocht wordt, nu in Europa en Amerika elken dag zooveel gebeurt, waarbij menig particulier zooveel dadelijk belang heeft. Wij willen ons niet wagen aan een cijfer om de opbrengst eener lijn als hier bedoeld is, aan te duiden, maar wij zijn om de aangegeven reden zeker, dat het vroeger verkregen cijfer van *f* 5200.— per maand voor deze latere jaren niet meer in aanmerking kan komen.

Al die redenen te zamen genomen geven ons hoop, dat te eeniger tijd zich eene Maatschappij zal opdoen, om met de ondersteuning der regering, die bij eenigen waarborg niet zal ontbreken, de gewenschte onderneming tot stand te brengen.

INGEZONDEN STUKKEN.

Mijnheer de Redacteur!

Den 2den November der vorigen jaars teekende de Opperlandvoogd een besluit, in welks considerans wordt gezegd, „dat de bestaande verordeningen, waarbij aan inlanders en daarmede (*lees*: met hen) gelijkstelde personen verboden is, zich na 8 ure des avonds op den publicken weg te vertoonen, zonder voorzien te zijn van licht, op de verschillende plaatsen, waar zij van kracht zijn, zeer ongelijkmatig worden toegepast en werken, en dat Hij, de regeling van dit onderwerp, als geheel behoorende op het gebied der plaatselijke politie, wenscht over te brengen op de hoofden van gewestelijk bestuur, — weshalve krachtens 's Konings magtiging met 1o. Maart 1864 de desbetreffende bepalingen buiten werking zouden worden gesteld.

Zooals in Uw blad is gemeld, is dit bevel uitgevoerd, en gaan de inlanders thans 's avonds en 's nachts vrijelijk rond zonder licht. Mag men de booze wereld gelooven, dan hebben vele hoofden van gewestelijk bestuur in deze zaak hunne overtuiging opgeofferd aan de zucht om den Landvoogd te believen, en hoewel zij zeer goed wisten, dat de afschaffing van het licht dragen menigvuldige diefstallen ten gevolge zou hebben, de bovenbedoelde bepalingen in hunne gewesten buiten werking gesteld. Voor zoover mij bekend is, zijn er slechts twee residenten, die van Samarang en Tagal, welke die bepaling van blijvende kracht hebben verklaard. 't Is ten minste een kleine troost, dat er nog enkele ambtenaren zijn, die den moed hebben een eigen overtuiging te koesteren, al is die ook tegen den zin van het gouvernement.

Zeer teregt is die maatregel door u *dwaas* genoemd. Hij ondervindt hier te Batavia algemeene afkeuring, en wat opmerkelijk is, niet het minst onder de Inlanders, die thans de eenige betrekkelijke zekerheid voor hun klein eigendom missen. Het viel vroeger den dieven niet gemakkelijk om stilletjes zonder licht aan de waakzaamheid der gardoes te ontsnappen; nu heeft men, — uit menschlievende meegaandheid voor hun zenuwgestel welligt, — dit zeer gemakkelijk gemaakt; en als nu, zooals het gerucht zegt, met twee of drie maanden de inlanders ook worden ontheven van de verpligting om hun kampongsbriefje (*tjap*) bij zich te dragen, dan zijn wij met gebonden handen aan het dievengespuis overgeleverd. 't Zal dan zaak zijn zich van goede vuurwapenen te voorzien, en er waakzame honden op na te houden.

Ik geloof niet dat er eene bepaling bestaat, waarbij het vervoer van goederen 's nachts is verboden. Als dit zoo is, azl geen inlander, hoe beladen ook, 's nachts mogen worden aangehouden en dan kan hij mijn huis leegdragen. 't Wordt op deze wijze een plezierig leven op de hoofdplaats. — Weet gij bijgeval ook, mijnheer de Redacteur! of de staat ontheven is van de verpligting voldoende zekerheid en bescherming te verleenen aan het leven en den eigendom zijner burgers? Ik meende, dat dit grondbeginsel nog altijd geldende was, maar als men de besluiten van ons tegenwoordig bestuur nagaat, begint men er aan te twijfelen. Adres aan deze zaak en de Buitenzorgsche kwestie.

Er bestaat in Holland een partij, die men de koloniale reactionaire noemt, en die er haar fort van maakt, de liberalen allerlei namen naar het hoofd te werpen, gelijk deze het haar doen. Een der geliefkoosde termen dier partij — zie alle mogelijke nos. van het *Haagsche blad* — is de naam van *sloopers.* Tot voor korten tijd hield ik dit voor een scheldnaam, maar thans begint het waar te worden. Ons tegenwoordig bestuur is druk bezig met sloopen. Met één pennestreek wordt het weinigje zekerheid, waarmeê men hier op de gardoes kon vertrouwen, geschrapt. Was nu daarnaast een beter georganizeerde en betaalde politie in de plaats getreden, dan zou de maatregel door iedereen toegejuicht zijn, maar in plaats van het ontnomene komt niets. Zoo ook te Buitenzorg: sints jaren bezigde men daar de heerendienstpligtigen in de Suiker- en koffijtuinen; op eenmaal wordt dit afgeschaft. Ik zeg niet, dat de Regering in dit laatste geval niet in haar regt is, — integendeel, het is een misbruik, dat jaren lang heeft bestaan en waarop de geheele toestand gevestigd is in 't Buitenzorgsche. Zoo had b. v. Pondok Gedeh één dag 's weeks 8000 *arbeiders*, thans wordt dit getal op eens weggenomen; van waar haalt men dadelijk andere?

De Regering had moeten letten op de al of niet practische uitvoerbaarheid van dien maatregel zoo maar de but en blanc. Had zij een tijdruimte toegestaan, na verloop waarvan dit verbod in werking trad, dan kon er haar niemand billijkerwijze hard over vallen. Wij prijzen in deze Regering de zucht die zij tot verbetering toont; de liberale beginselen, de goede bedoelingen; maar wij achten ons verpligt er tegen op te komen, wanneer zij onbekookte maatregelen neemt als deze. Ook te wille van de liberale partij: want de reactie zal hiervan weer een meesterlijk gebruik maken, en der partij wijten, wat ten laste van bijzondere personen (niet te vertalen door particulieren) moet komen.

Hebben de twee bovengenoemde Residenten aanspraak op de erkentelijkheid des publieks, de overigen mogen bedenken, dat het bekomen van een „pluimpje" van de Regering niet opweegt tegen de afkeuring der gemeente, en wanneer zij het eerste bekomen ten koste der laatste, zij zich eenmaal bedrogen zullen zien.

R.

Mijnheer de Redacteur!

Sedert eenige jaren ben ik geabonneerd op de Mail-editie der *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, en een trouw lezer van dat blad. Over het geheel kan ik mij met vorm en inrigting daarvan wel vereenigen; de redactie doet haar best om zoo naauwkeurig en volledig mogelijk hare lezers op de hoogte te houden van het Europesche en Amerikaansche nieuws, — maar de *partijdigheid* der Redactie wil er bij mij niet in. We weten allen, welke rigting de *N. R.* is toegedaan, en die rigting wordt door het grootste gedeelte des Indischen publieks gedeeld; doch dit belet niet, dat wij met hare eenzijdigheid niet ingenomen zijn. De *N. R.* is geen onafhankelijk blad, het is een partijblad, en als zoodanig moet het partijdig zijn. Sints jaar en dag treft men daarin een rubriek aan: *Stemmen in de Nederlandsche pers over Indische aangelegenheden*, en wat levert die rubriek op? Niets dan artikelen uit de *Arnhemmer* of het *Handelsblad*, geestverwanten der *N. R. C.* Is nu de geheele Nederlandsche pers vertegenwoordigd door deze twee? Kan men met goed regt zeggen: Stemmen uit DE *Nederlandsche pers*, of zou dit niet veeleer moeten luiden: Stemmen uit de LIBERALE *Nederlandsche pers?* Iemand die niet weet wat er in Nederland te koop is, komt alligt op de gedachte, dat er een zeldzame overeenstemming bestaat tusschen de verschillende bladen in het moederland, zoowel ten aanzien van zaken als van personen; en hoe verschillen de vorm moge zijn, de inhoud dier artikelen is onveranderd dezelfde: wat *dit* ministerie doet is wèlgedaan, *omdat* het een liberaal ministerie is. Het is een bewijs te over voor de meening, die sedert lang door vele nadenkenden gekoesterd wordt, zoowel in het Moederland als hier, dat er zoo weinig *eerlijke* bladen zijn, die personen en zaken uit een objectief stadpunt beoordeelen, en niet naar de rigting of staatkundige geloofsbelijdenis vragen van hen die het bestuur uitoefenen, maar alleen of hunne daden in werkelijkheid bevorderlijk zijn tot den bloei en voorspoed van het algemeen.

Er bestaan in Nederland bladen, die de liberale rigting niet deelen. De *Amsterdamsche Courant* en het *Haagsche Blad* zijn, geloof ik, wel de twee voornaamste. Ik lees die bladen niet, omdat dit mij te veel geld zou kosten, maar ik zou daarom toch ook wel eens willen vernemen, hoe zij over dezen en genen maatregel denken. Of is hetgeen die bladen in 't midden brengen zoo geheel en al de belangstelling onwaardig? Zijn de argumenten der tegenpartij, — ook mijn tegenpartij, mijnheer de Redacteur! omdat ik ook liberaal ben — zóó afgezaagd, zóó dikwijls wederlegd, dat het den Moriaan gewasschen zou zijn, ze nogmaals te bespreken? Is een eenvoudige negatie van die bladen voldoende? Of gevoelt de liberale pers zich niet bij magte, de argumenten der tegenpartij te ontzenuwen?

Wil men bewijzen voor de eenzijdigheid der *N. R.* en de liberale pers in Nederland, men denke aan de kwestien ten vorigen jare aan de orde van den dag. In 1860 schreeuwde de *N. R.* zich heesch om aan te toonen, dat de suikerregeling van den heer Rochussen niet deugde; in 1863, nu de heer Fransen van de Putte er een geeft die weinig beter is, zwijgt de *N. R.* Zelfs van de afkeurende stemmen, die uit de Indische pers opgingen, zwijgt zij. En wat opmerkelijk is, de geheele Indische pers was hierin eenstemmig. Misschien waren die bedenkingen in het oog der *N. R.* ook van te gering belang om besproken te worden. Zóóveel is zeker, dat een dergelijke handelwijze bij den nadenkenden lezer geen vertrouwen wekt.

NEDERLANDSCH-INDIE.

BATAVIA.

In de *Javasche Courant* van heden komen de volgende goevernements besluiten voor:

Ten eerste wordt bepaald, dat het landschap Blida, thans behoorende tot de afdeeling Moesi-Ilir (Palembang) voortaan zal behooren onder de afdeeling Ogan-Ilir.

Ten tweede wordt medegedeeld het besluit over de passageverhooging voor ambtenaren, wat wij in ons norig no reeds hebben medegedeeld, luidende dit besluit als volgt:

a. aan gepensioneerden, aan met verlof vertrekkende ambtenaren en officieren, hunne echtgenooten en kinderen, en aan de overige daarop regthebbenden, tot bestrijding der kosten van Nederlandsch-Indië naar Nederland als passagiers der eerste klasse, zal worden te goed gedaan eene som van *f* 1000 (duizend gulden) per hoofd, en voor kinderen beneden de twaalf jaren, de helft of *f* 500 (vijf honderd gulden) per hoofd; en

b. dat vrije overtogt zal worden toegekend aan alle van verlof uit Nederland terugkeerende landsdienaren, met uitzondering van hen, die zonder genot van verlofstractement en dus ook voor eigene rekening naar Nederland zijn vertrokken.

Ten tweede: Wordt aangeteekend, dat de Koning autorisatie heeft verleend op den Minister van Kolonien om, ten behoeve van iederen gouvernements passagier der eerste klasse, tot bestrijding der kosten van de reis van Nederland naar Nederlandsch-Indië, ten laste der koloniale geldmiddelen te doen betalen eene som van *f* 650 (zes honderd vijftig gulden), en voor elk kind beneden de twaalf jaren de helft of *f* 325 (drie honderd vijf-en-twintig gulden);

zullende zoowel de bij dit als bij het vorige artikel bedoelde regelingen, zoo in Nederland als in Nederlandsch-Indië effect sorteren van en met den eersten Mei 1864, met dien verstande, dat van de nieuwe regeling uitdrukkelijk zijn uitgesloten de belanghebbenden, wier aanvragen om overtogt voor rekening van den lande zijn ingediend vóór 1 Mei 1864."

Wij vestigen ter voorkoming van misrekening de aandacht van belanghebbenden vooral op de laatste bepaling.

Ten derde wordt de Resident van Batavia ontheven van het beheer der paardenposterij, dat meer eigenaardig onder dat van den inspecteur der porterijen wordt gebragt.

Eindelijk wordt de wijze geregeld, waarop oorlogschepen van bevriende mogendheden bij de maritieme instellingen in Nederlandsch-Indië tot herstelling van bekomen schade worden toegelaten, en waarop aan die bodems scheepsbehoeften enz. uit 's lands voorraad worden verstrekt.

Op de heden gehouden goevernements veiling van Sapanhout zijn verkocht 2475 pikols, tot een bedrag van *f* 6811.25 of gemiddeld *f* 2.75 de pikol.

Alhier zijn gearriveerd van Britsch-Indië de violoncellist Feri Kletzer van Hongarije, met een prachtig Italiaansch Instrument van een krachtigen en zachten gelijkmatigen toon, en de Pianist Wehler van Bohemen, een leerling van Moscheles. Deze laatste is tevens componist en heeft reeds zeventig stukken geschreven: hij wacht twee piano's à queue van Pleyel te Parijs, wiens fabriek met die van Erard en Broadwood de beste van de wereld zijn; een dezer piano's wil hij hier verkoopen; een dergelijk instrument staat bij den Heer Dubray alhier.

Deze Heeren, beide artisten van den eersten rang, hebben met de Direktie van de Opera alhier een overeenkomst aangegaan om in den Schouwburg drie à vier concerten te geven; wij vernemen dat het eerste concert zal gegeven worden op Woensdag den 23sten Maart as. en het tweede op Zaturdag den 26sten Maart.

Zij mogten in Parijs, Leipzig en andere grooter steden van Europa en nu laatstelijk in Britsch-Indië te Bombay, Madras, Calcutta enz. den meesten bijval inoogsten. Met zekerheid kunnen wij hierbij voegen, dat we thans eindelijk *iets goeds*, iets *degelijks* op dat gebied zullen hooren te Batavia.

In de *Javasche-Courant* van 9 dezer lezen wij:

De Directeur der kultures, gemagtigd door de regering van Nederlandsch-Indië, maakt hierbij bekend, dat op een nader te bepalen dag in de maand November 1864, ter hoofdplaats Tegal, ten overstaan van den resident van Tegal, in het openbaar overeenkomstig de regelen, vastgesteld bij staatsblad 1863 No. 118, bij inschrijving en ieder afzonderlijk, zullen worden uitbesteed de navolgende ondernemingen tot bereiding van suiker in overeenkomst met het goevernement van Nederlandsch-Indië, als:

1o. de onderneming Tjomal, gelegen in het district Tjomal, afdeeling Pamalang, residentie Tegal;

2o. de onderneming Bandjardawa, gelegen in het district Pamalang, afdeeling Pamalang, residentie Tegal.

Bij deze uitbesteding worden de navolgende hoofdvoorwaarden voor het eventueel te sluiten contract voor elk der genoemde ondernemingen vastgesteld:

1o. Het contract loopt over een tijdvak van tien jaren, ingaande met den aanplant van 1864 en eindigende met den oogst van 1874.

2o. De aanplant van suikerriet wordt bepaald op 400 bouws van 500 vierkante rhijnlandsche roeden.

3o. De ondernemer is gehouden de bestaande fabriek met de daartoe behoorende gebouwen en al de aanwezige toestellen over te nemen op den 1sten April 1865 en daarvoor binnen den tijd van eene maand te betalen den prijs, die nader vóór het tijdstip der uitbesteding van goevernementswege zal worden bekend gemaakt.

4o. Aan den ondernemer wordt verzekerd het gebruik van de hoeveelheid water tot dusverre gebezigd voor het in beweging brengen van het molenrad van de fabriek.

5o. De aflevering en keuring van de aan het goevernement te leveren suiker zal geschieden aan 's lands pakhuizen te Pekalongan.

Belanghebbenden worden, voor zooveel noodig, hierbij aandachtig gemaakt, dat de ondernemingen gegund zullen worden aan hen, die, aan de voorwaarden der uitbesteding voldoende, bij de openbare inschrijving aannemen gedurende den geheelen duur der overeenkomst, het grootst aantal pikols suiker van elken bouw-aanplant aan het goevernement te leveren.

Staat der Javasche Bank.

Namens president en directeuren der Javasche Bank wordt, in opvolging van art. 34 van het octrooi en reglement, bekend gemaakt, dat op den 9den Maart 1864:

a. het cijfer der in omloop gebragte bankbilletten bedroeg	f 20,515,325:—
b. de saldo's van rekening-courant en dadelijk opeischbare gelden beliepen .	„ 338,030:92
c. aanwezig was in de kassen, aan wettig betaalmiddel	„ 15,467,290:09
en aan vreemde muntspetiën, eene waarde van	„ 41,432:16

Aangekomen Vreemdelingen te Batavia.

van 9 tot 10 Maart 1864.

HOTEL DES INDES. G. M. G. Grisart, van Nederland. — B. Maxwell, Baldwin, van Engeland. — J. W. M. van der Palm, van Rotterdam. — J. G. E. Hasluck, Ch. Wehle, Teri Kletzer, van Calcutta. — Dedo Heerklotz, van Singapore — Oskar Bernhard, van Freiberg. — Pieter Bondam, van Amsterdam. — F. H. Eussen, van Maastricht. — Arnoldus J. Huart, N. W. Lasonder, E. Muller, E. van der Haan, van de Reede. — J. Spanjaard, van Balhinore. — B. W. Jutting. . . .

HOTEL DER NEDERLANDEN. Cadet, Dr. van Stockum, Slegt, Westeren van Heeteren, van Thiel, Docter Slicker, van de Reede. — van Gog, van Samarang. — Rietfeld en Echtg. van Batavia.

Aangekomen Passagiers te Batavia.

Met het Ned.-Ind. stooms. *Oenarang*, gez. H. Kramer, de heeren Swart en Echtgenoot, Ankersmit, Warnsinck, Humme en Echtgenoot, Prins, Dumolin, van Gogh, Buskens, Echtgenoot en 7 kinderen, Schaap, Limburg Brouwer, benevens Z. M. troepen, van Soerabaija en Samarang.

Batavia. — Gedurende de maand Januarij 1864 is aan inkomende en uitgaande regten op Java en Madura ontvangen de som van . . . . f 607,917:42

Hieronder is echter begrepen:

aan fictieve regten op uitgevoerde gouvernements producten.	f 189,883:17	
aan terug betaalde	„ 8,531:79	
		„ 198,414:96
zuivere ontvangst. . .		f 409,502:46

Gedurende de eerste maand van 1864 is dus minder ontvangen, dan over datzelfde tijdvak:

in 1862 f 272,228:72
„ 1863 „ 224,485:54

Preanger-Regentschappen. — In het district Tjikembolan, afdeeling Bandong, is eene uitgestrektheid padi-aanplant van 70 bouws, en in het district Malambong, afdeeling Sumedang, van 58 bouws door veldmuizen vernield. Sedert 1 Januarij jl. zijn in gemelde regentschappen gedood ± 430000 veldmuizen, en gaat men steeds daarmede voort, terwijl de regent en hoofden ten krachtigste zijn aangespoord, om de muizen te doen vernietigen.

— In den avond van den 22sten Februarij jl. is de Tjikaorivier buiten hare oevers getreden, tengevolge waarvan eenige aan den kant dier rivier gelegen bouws sawahvelden, waarvan de padi bereids aan het rijpen was, werden overstroomd. Zes ledige prauwen, die zich in die rivier bevonden, werden van de touwen afgeslagen en met den stroom medegesleept. Bij de pasangrahan en lager naar de Tjinanka-rivier, een zijtak van de Tjikao, stond het water 4 voet hoog op den weg. Bij die gelegenheid zijn eenige paarden en geiten verdronken en 80 pikols rijst, toebehoorende aan zekeren hadji Oemar, beschadigd. Menschenlevens zijn daarbij niet te betreuren geweest.

Cheribon. — De regens, die in de afgeloopene maand zijn gevallen, hebben aan de wegen en bruggen in dit gewest veel schade aangerigt. Behalve 18 bruggen, die in de regentschappen Cheribon en Madjalengka min of meer geleden hebben, zijn twee geheel weggeslagen. Onder de zwaar geledene bevindt zich de onlangs voltooide houten brug over de Tjikeroe-rivier. De suikerriet- en indigotuinen hebben evenzeer veel te lijden gehad van overstroomingen. In alles wordt voor zoo veel doenlijk voorzien.

Lampongsche Districten (Februarij). — De gezondheidstoestand der bevolking was over het algemeen vrij gunstig; de oogziekte in de IV Marga's was geheel geweken. Tengevolge van de inlandsche feesten bestond er weinig levendigheid in den binnenlandschen handel.

Te Telok-Betong kwamen van de kustplaatsen aan 7 prauwen, terwijl 23 vaartuigen van daar vertrokken. Het getal van Java en elders te Telok-Betong aangekomene vaartuigen bedroeg 22, en dat der van daar vertrokkene 33.

De navolgende handelsartikelen werden aangevoerd, als: 1058 pikols rijst, 2 kojangs zout, 71 stuks geiten, 75 dozijn kippen, 1 paard, f 3.050 aan zilveren munt, en andere artikelen van Oosterschen en Westerschen oorsprong.

Er werden uitgevoerd: 247 pikols gom-élastiek, 1738 pikols peper, 113½ pikols koffij, 1043 pikols damar, 112½ pikols kapas, 10 katti's vogelnestjes, 19.000 stuks klappernoten en f 15.100 aan gereed geld.

De stand der marktprijzen was, als volgt:

rijst,	per pikol	f 7.50	à f 9.—
gom-élastiek,	„ „	„ 75.—	„ „ 84.—
damar,	„ „	„ 10.50	„ „ 12.—
peper,	„ „	„ 12.50	„ „ 13.—
koffij,	„ „	„ 25.—	„ „ 30.—
kapas,	„ „	„ 10.—	„ „ 12.—
vogelnestjes,	„ katti	„ 8.—	„ „ 10.—
klappernoten,	de 100 stuks . .	„ 6.—	„ „ 8.50

Over het algemeen stond het padigewas bijzonder gunstig: in de afdeelingen Telok-Betong en Semangka was men reeds bezig de padi te snijden. In de afdeeling Sekampong had het rijstgewas op de ladangs veel te lijden door de verwoestingen, aangerigt door wilde varkens, waarvan de bevolking een aantal van 276 afmaakte.

Riouw (Februarij). — Het weder kenmerkte zich door buitengewone droogte. Onder de bevolking heerschte een gunstige gezondheidstoestand. De handel was gedurende deze maand niet zoo levendig, als in Januarij. Er kwamen ter hoofdplaats Tandjong Pinang aan 4 Europeesch getuigde vaartuigen onder Nederlandsche vlag, metende 198 lasten, en 19 inlandsche vaartuigen, groot 224 lasten, terwijl van die plaats vertrokken 5 Europeesch getuigde vaartuigen onder Nederlandsche vlag, gezamenlijk groot 377 lasten, 1 Europeesch getuigd vaartuig onder vreemde vlag, ladende 42 lasten, en 26 inlandsche vaartuigen, groot 492 lasten.

De navolgende handelsartikelen werden uitgevoerd: 11444 pikols gambier, 600 pikols witte peper, 1246 pikols zwarte peper, 411 pikols boombast, 500 pikols witte aarde, 1029 stuks matwerk, 9250 stuks hout in soorten, 6485 stuks Riouwsche steenen. Deze artikelen waren meest alle bestemd voor Java.

Eene hoeveelheid van 2430 pikols rijst werd ingevoerd.

Op ultimo Februarij was de stand der marktprijzen, als volgt:

gambier, 1ste soort,	per pikol	f 10,36
„ 2de „	„ „	„ 8,82
witte peper	„ „	„ 22,96
zwarte „	„ „	„ 14,—
rijst	„ „	„ 7,70
varkensvleesch	„ „	„ 24,36
klapper-olie	„ „	„ 37,80

agio 100 sp. m. = f 280.

(*Jav. Ct.*)

OFFICIELE BERICHTEN.

Civiel Departement.

Ontslagen:

Op verzoek, eervol, uit 's lands dienst, onder toekenning van pensioen, de wegens ziekte eervol ontslagen klerk bij de wees- en boedelkamer te Samarang J. W. Drinhuijzen.

Op verzoek, eervol, wegens vertrek, als lid van de kamer van koophandel en nijverheid te Soerabaija J. J. Anemaet.

Uit zijne betrekking, de algemeene- en zoutverkoop-pakhuis-meester, tevens administrateur van 's lands houtstapelplaats te Muntok (Banka), H. A. L. von Michalofski.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den inspecteur voor natuurkundige onderzoekingen, tevens belast met de leiding der Kina-kultuur op Java, Dr. F. W. Junghuhn.

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den eersten kommies bij de directie der burgerlijke openbare werken J. F. Dinger.

Benoemd:

Tot postmeester te Padang (Sumatra's Westkust) F. W. C. Guise, laatstelijk tweede kommies bij de algemeene rekenkamer, onlangs van verlof uit Nederland alhier teruggekeerd.

Tot lid van de kamer van koophandel en nijverheid te Soerabaija Th. A. von Laer, lid van de firma Fraser Eaton & Co.

Voorloopig opgedragen:

De leiding der kina kultuur, aan den kontroleur der derde klasse bij de landelijke inkomsten en kultures K. W. van Gorkom.

Toegevoegd:

Aan den resident belast met een onderzoek betreffende de koffij-kultuur C. P. C. Steinmetz, de kontroleur der derde klasse bij de landelijke inkomsten en kultures D. Ples.

Vergund:

De uitoefening van het beroep van landmeter aan W. Kraft, ingenieur der eerste klasse, jhr. W. H. Teding van Berkhout, ingenieur der tweede klasse, en J. P. van Mansvelt, ingenieur der derde klasse, allen van de burgerlijke openbare werken.

BIJ DE BURGERLIJKE OPENBARE WERKEN,

Toegekend:

De rang en titel van architect aan F. J. Faber, laatstelijk hoofd-opzigter van 's lands kunst en waterwerken in de residentie Soerabaija, onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd;

met bepaling, dat hij ter hoofdplaats Soerabaija gevestigd en werkzaam zal zijn onder de bevelen van den eerstaanwezenden ingenieur in de residentie van dien naam.

Overgeplaatst:

Naar Amboina, om op te treden als eerstaanwezend ingenieur in de residentie van dien naam, de adspirant ingenieur R. H. van Os, thans ondergeschikt te Samarang werkzaam.

ADVERTENTIEN.

POSTKANTOOR.

De Inspecteur der Posterijen in N. I. herinnert bij deze belanghebbenden, dat de eerstvolgende Mailstoomer

den 16 dezer

zal vertrekken, en de Brievenpakketten, daarmede te verzenden, bij het Postkantoor te *Weltevreden* zullen worden gesloten op

Dingsdag, den 15 Maart,

des avonds ten 8 ure, voor Europa, Amerika, Britsch-Indie, Kaap de Goede Hoop, Australie, China, Japan, enz., enz., benevens voor Banka, Palembang en Riouw.

Op Maandag den 21sten dezer zullen Postpakketten worden gesloten voor

BANDJERMASIN,

te verzenden met een der stoomschepen van *W. Cores de Vries.*

De daarvoor bestemde brieven kunnen dien dag worden bezorgd te *Weltevreden* tot 's avonds 5 uur, in de stad tot 4 uur.

Op Dingsdag den 22sten dezer zullen Postpakketten worden gesloten voor

BENKOELEN en PADANG,

te verzenden met een der stoomschepen van *W. Cores de Vries.*

De daarvoor bestemde brieven kunnen dien dag worden bezorgd te *Weltevreden* tot 's avonds 5 uur, in de stad tot 4 uur.

Op Maandag, den 4den April aanstaande, des ochtends ten 12 ure, zal door den onder-intendant der 1ste klasse in de 1ste Militaire afdeeling ten zijnen burele eene openbare uitbesteding worden gehouden voor den overvoer van zieke en reconvalescente militairen van Weltevreden naar Buitenzorg en omgekeerd, en van Meester-Cornelis naar Buitenzorg en omgekeerd,

De onderwerpelijke onderneming zal ingaan met primo Julij 1864, en eindigen met ultimo Junij 1867.

De voorwaarden liggen dagelijks, met uitzondering van zon- en feestdagen, ter inzage op het bureau van genoemde autoriteit.

De Wd. Hoofd-administrateur der Marine maakt bekend, dat op Zaturdag, den 2den April aanstaande, bij het marine-établissement te Soerabaija, publiek zullen worden verkocht:

1o Zr. Ms. voor de dienst afgekeurd stoomschip *Etna*, met werktuigen, ketels, staand en loopend tuig, een anker met ketting, een stopketting, kombuis, enz.:

2o eenige van dien bodem afkomstige, afgekeurde inventarisgoederen. Een en ander is, met uitzondering van zon- en feestdagen, dagelijks te bezigtigen op genoemd établissement, bij den directeur van welke inrigting nadere informatiën zijn te bekomen.

Vertrekkende Personen.

J. F. Stoll.

BUITENLANDSCHE BERICHTEN.

NEDERLAND.

REDEVOERINGEN, *uitgesproken door den heer* **Fransen van de Putte**, *Minister van Kolonien, in de zitting der Eerste Kamer, van den* 31*sten Dec.* 1863.

(*Vervolg.*)

Om nu nog eens het nadeelige van de indigocultuur aan te toonen, wil ik nog even het volgende opgeven. Het voordeel behaald op een product van honderd bouws met indigo is geweest in 1855 gemiddeld f 3507 en met suikerriet f 22000, en — om nu nog maar één jaar te noemen — in 1859, indigo f 4693 en en suiker f 30380. Men moge de grootst mogelijke voorstander van de indigocultuur zijn, daaruit toch ziet men dat, om tot dezelfde resultaten te komen, bij indigo- en suikercultuur het zesvoudige van de uitgestrektheid velden, voor de suikercultuur noodig, aan den Javaan voor de indigo moet ontnomen worden. En dan komt men er in den regel nog niet toe, want ik wijs u nog op de indirecte voordeelen, die, zoo als ik de eer had te zeggen, aan de suikercultuur verbonden zijn. Nu moet ik bekenen dat ik groot belang stel in de Amsterdamsche en Rotterdamsche markt, ook wat de indigo betreft, maar die belangstelling gaat niet zoo ver, dat ik voor mijne verantwoording zou wenschen te nemen om tegen het advies in van alle deskundigen, die verklaren dat de druk te groot is voor de inlandsche bevolking, nog langer indigo te laten fabriceren door dwang van het Gouvernement, te behoeve van de Amsterdamsche en de Rotterdamsche markt.

Een punt van verschil tusschen den geachten spreker uit Noord-holland en mij, waaromtrent geene toenadering mogelijk is, betreft het verschrikkelijke gevaar, dat de spreker ziet in de aanraking van den Europeaan met de inlandsche bevolking. Integendeel, in die aanraking heb ik dáár, waar de Europeaan niet bekleed is met gezag en niet werkt bij overeenkomst met de hoofden, maar zoo als iedereen *de jour en jour* den arbeid betaalt naar de regelen van vraag en aanbod, niets anders gezien, dan hetgeen men gaarne zal waarnemen, namelijk: welvaart en rust. Ik zou de vergadering kunnen wijzen op de geschiedenis van den Javaanschen oorlog en vragen, of het toen niet zeer wenschelijk ware geweest, dat er eenige meerdere aanraking hadde bestaan tusschen Europeaan en inlander; of het niet zeer wenschelijk ware geweest, indien meer mannen als *Slavers* en *Dezentje* zich toen op *Java* hadden bevonden?

Een andere maatregel, dien de spreker als zeer gevaarlijk schetst, is de intrekking van het passenstelsel. Ik verwijs naar de Memorie van Beantwoording over de begrooting, aan de Tweede Kamer ingezonden. Maar, heeft men gezegd, is de afschaffing van het passenstelsel niet gevaarlijk voor het cultuurstelsel, want nu zal de bevolking verloopen. Dat passenstelsel was zeer belemmerend voor de nijverheid van den Javaan; het hinderde hem in zijnen handel en in zijne nijverheid. Maar ik heb nog nooit gehoord dat, wanneer de Javaan in ernst het voornemen had om te verhuizen en hij vroeg eene pas, die niet geweigerd mogt worden, hem dit belet zou hebben te vertrekken. Ik geloof niet dat het cultuurstelsel dien blaam heeft verdiend. Ik meen dat geen ambtenaar zich zou veroorloofd hebben eene pas te weigeren; hij had daartoe het regt niet, alleen om den inlander, als cultuur-dienstpligtige, in zeker district te houden.

Maar, zegt de spreker, de afschaffing is gevaarlijk voor goede politie. Ik vond bij mijn optreden een tal stukken over de zaak aan het Departement. Ik heb ze zorgvuldig nagegaan en alle adviesen naauwkeurig nagelezen. Ik zie nu het gevaar niet in, dat de geachte afgevaardigde uit Amsterdam vreest. Toch heeft dat bezwaar ook bij mij ernstig gewogen; maar bij de lezing van al die adviesen, groot in aantal, zijn mijne bedenkingen allengs verdwenen, en ik heb ten laatste niet meer geaarzeld om aan den Koning de afschaffing van het passenstelsel in overweging te geven.

Het laatste der door mij geraadpleegde adviesen vooral maakte grooten indruk op mij. En wat was dat? Het advies van den generaal van Swieten, die als gouverneur van Sumatra's Westkust zeide, dat aldaar, waar geene zachtaardige, gedweeë Javaansche bevolking gevestigd is, de verpligting om met passen te reizen, zonder nadeel was ingetrokken, en die „de beste regtvaardiging van den maatregel achtte, het feit dat het onbelemmerde verkeer nimmer eenig nadeel heeft doen ondervinden." Na den oorlog tegen de padries en na al die moeijelijkheden heeft men daar nooit een passenstelsel gehad. Dat is het beste bewijs. En zoo men de besluiten van den Gouverneur-Generaal, die met zooveel wijsheid genomen zijn, nagaat en let op al de zorg die de Indische regering en de Indische Raad betracht hebben, dan kan men, mijns inziens, in dit opzigt volkomen gerust zijn.

De geachte spreker zegt: onder vroegere besturen werden de particuliere ondernemingen alleen toegelaten op woeste gronden. Maar weet de geachte spreker dan niet dat de tabak, die in Amsterdam komt en waarop de handel zelfs voorschotten geeft, niet geteeld wordt op woeste gronden, maar uitsluitend op dessagronden? In 1859 bestonden er 121 vrijwillige ondernemingen op Java, zonder bijberekening van de Vorstenlanden. Ik verwijs den geachten afgevaardigde naar de cultuur verslagen, die in de verslagen aan de Kamer medegedeeld zijn.

„Java moet niet langer beschouwd worden als een landsdomein, dat alleen door ambtenaren als blank-officieren geëxploiteerd wordt."

In welken zin heeft de heer Baud die woorden gebezigd? Toen gingen er, even als nu, stemmen op die het verkeerde denkbeeld wortel deden vatten, dat het hoogste staatsgezag de onbeperkte beschikking zou hebben over de gronden en over de diensten der bevolking op Java.

En dat is eene onjuiste wijze van beschouwing. Zelfs zij, die volgens de adat het verst gaan in die beschikking, temperen in zóó verre hunne opinie, dat men een vijfde van de voortbrengselen van den grond en een van de 7 dagen in arbeid mag nemen, doch dat de overige vier vijfden der producten en de 6 dagen in arbeid aan den Javaan verblijven, om daarmede òf door eigen handel en nijverheid òf door overeenkomsten met Europeanen zijn voordeel te doen. Welnu, om dat verkeerde begrip geen veld te laten winnen, heeft de heer Baud die kernachtige en merkwaardige woorden gesproken.

Men verwijt der Regering dat zij bovenal de belangen van de Indische maatschappij bevordert.

Het bewijs wordt niet geleverd. Toen deze Minister nog geen lid der Kamer was, toen hij zelfs naauwelijks den voet op Europeschen bodem had gezet, is een van zijne eerste handelingen geweest een openbaar protest tegen de groote eischen van de Indische maatschappij. Maar even verkeerd als ik den toon vind, die in Indie soms in eenkele dagbladen wordt aangeslagen, zoo betreur ik het dat in de Nederlandsche pers en in de Nederlandsche vertegenwoordiging van de landskinderen, omdat zij naar de Oost zijn gegaan, gesproken wordt als van een tal van gelukzoekers, die niet anders beoogen dan uit gouddorst de Javanen uit te zuigen. Dit is het karakter der Indische ingezetenen miskennen en dit acht ik zeer gevaarlijk. Ik zal daarvan niets meer zeggen, maar alleen herinneren hetgeen daaromtrent in eene vorige zitting door den geachten spreker uit Groningen, den heer Cremers, verhaald is. Ik sluit mij daarbij geheel aan.

De geachte spreker uit Noordholland heeft zoo even eene zinsnede voorgelezen uit het nommer van 15 December van de Revue des deux mondes. Gisteren avond heb ik in dat nommer ook een artikel gelezen over de Antilles, waarin onder anderen gezegd wordt: „Il n'est pas nécessaire d'être un bien grand économiste pour deviner que, sans exagérer l'importance de ces îles, sur lesquelles nous voudrions réunir ici quelques souvenirs, il faut en tenir plus de compte assurément qu'on ne le fait aujourd'hui, ne fût-ce qu'en raison de l'indestructible et profond attachement qui les unit à la métropole. Comme l'enfant que la mère sent tressaillir dans son sein, nos colonies vivent de la vie de la mère-patrie, elles en sont le fidèle reflet: nulle part nos succès ne sont plus sincèrement acclamés, nos revers plus vivement sentis, et loin de s'affaiblir avec le temps le souvenir d'une commune origine semble y devenir d'année en année plus vivace."

Ik geloof dat het veel meer in het publiek belang en in het belang van het vaderland is, dat men met welwillendheid spreekt over de Indische maatschappij, en dat men door wijze wetten haar streng houdt binnen de afgebakende grenzen, dan zich op die wijze uit te laten over onze zonen daar ginds. Ik ga verder. Ik trek zelfs partij voor die *„gevaarlijke"* vreemdelingen, zoo als de spreker uit Noordholland zich uitdrukt, die op Java gevestigd zijn. Wat zouden de gevolgen van den Javaschen oorlog geweest zijn, wanneer men op Java niet had gevonden mannen als Stavers en Dezentje? Hoe zou van den Bosch zijn cultuurstelsel ingevoerd hebben, als er geen mannen waren geweest als de Ettij's, de Hoflanden, de Mac Lennans enz.? En de vruchten, door die vreemdelingen op Java bij de invoering van het cultuurstelsel geplukt, zijn niet voor onze kolonie verloren gegaan; want de zonen van de personen, wier namen ik zoo even noemde, zijn nog op Java gevestigd. Zij zijn voor een groot deel Nederlanders geworden en zijn thans de steunpilaren van handel en industrie in de Nederlandsche kolonien. Een mijner voorgangers aan deze ministerstafel, de heer Loudon, was ook de zoon van een Engelschman, die op Java gewoond heeft en wiens kinderen Nederlanders geworden zijn.

Een recent voorbeeld van publieke notoriëteit, gewis ook den geachten afgevaardigde uit Noordholland opgevallen. Eenige maanden geleden is na afreize van zijne vroegere woonplaats Passaroean, een Engelschman, de heer Mayor, overleden. Deze heeft bij uiterste wilsbeschikking zijn gansche vermogen, waaronder een groot huis, vermaakt tot oprigting van een hospitaal te Passaroean ter verpleging van Europeanen, maar vooral ook van de inlandsche bevolking. Wederom een vreemdeling; de executeur van dien uitersten wil, een te Soerabaija gevestigde Deen en compagnon van den heer Mayor, heeft verklaard te zullen aanvullen wat aan geld ter uitvoering van die beschikking mogt ontbreken.

Ik acht het een gelukkig land, dat *zulke* vreemdelingen op zijnen bodem mag tellen.

In onmiddelijk verband daarmede kwam de geachte afgevaardigde uit Noordholland op het besluit van den Gouverneur-Generaal van 29 October jl., waarbij in de drie hoofdplaatsen van Java en te Padang en Macasser kamers van koophandel worden opgerigt.

Ook ik mag wederkeerig wel een woord aan den geachten afgevaardigde zeggen, die op nieuw het woord ligtvaardigheid den Minister toevoegde. Gaat het wel aan om, na inzage van eenig dagblad, zoo maar in deze Vergadering te zeggen: Er staat boven: „Gelezen eene missive van den Minister van Kolonien; dus . . . tot dit besluit nam hij het initiatief?" Wanneer de geachte afgevaardigde uit Noordholland, die zich zoo zeer met Indische zaken bezig houdt, alle in de Javasche couranten gepubliceerde besluiten nagaat, dan zal hij zien dat boven allen, waartoe de Koninklijke magtiging noodig is, altoos staat: Gelezen de missive van den Minister van Kolonien," omdat al is het initiatief tot eenigen maatregel genomen door den Gouverneur-Generaal, die maatregel niet kan worden uitgevoerd zonder magtiging des Konings. Ik heb dit geenszins aangehaald om de verantwoordelijkheid van dergelijken maatregel van mij af te schuiven. De bijzonderheid heeft zich ten deze voorgedaan, dat de missives van den Gouverneur-Generaal en de mijne elkander op de mail hebben gekruist.

Nu de maatregel zelf. De geachte afgevaardigde uit Noordholland schildert dien af als een middel om table rase te maken. Mogt ik aan dien maatregel eene tint geven, ik zou meenen dat die nog al conservatief is. Wat toch is de toestand? In de drie hoofdplaatsen van Java bestaan sedert jaren handelsvereenigingen, en ieder vreemdeling kan terstond na zijne vestiging op Java lid daarvan worden. Die handelsvereenigingen kunnen niet worden geweerd; zij vallen niet onder de gevaarlijke vergaderingen van staatkundigen aard, die wanneer zij de orde bedreigen, ingevolge art. 111 van het regeringsreglement, kunnen worden geweerd. Maar die handelsvereenigingen deden juist hetzelfde wat de Gouverneur-Generaal nu voorgeschreven heeft dat de kamers van koophandel zullen doen, namelijk het Indisch bestuur, des verlangd, van advies dienen. Die vereenigingen namen ook niet zelden zelve het initiatief en wendden zich dan direct tot de Nederlandsche Regering, ja zelfs tot de Vertegenwoordiging. Is het nu table rase maken in den zin van den spreker uit Amsterdam, wanneer de Gouverneur Generaal bij besluit bepaalt dat de eerste benoeming van leden der kamers van koophandel geschiedt door den Gouverneur-Generaal, en later dat de leden door hem worden benoemd op eene voordragt van drie personen door de kamer opgemaakt?

De spreker uit Amsterdam ziet bij den Minister eene strekkig tot meerderen verkoop van producten in Indie. De geachte afgevaardigde uit Gelderland heeft zich daarbij eenigzins aangesloten door te zeggen dat de Minister, wat deze aangelegenheid betreft, op het Voorloopig Verslag niet geantwoord heeft. Ik herinner de woorden door mij gebezigd in het laatste debat, ofschoon het voor mij alleronaangenaamst is altijd te moeten herhalen wat ik in geschrift en met woorden gezegd heb.

De geachte spreker uit Amsterdam maakt eene gevolgtrekking daaruit, dat ik bij de Memorie van Beantwoording op het batig slot, aan de Tweede Kamer heb overgelegd twee rekeningen van den verkoop van de koffij en de suiker. Maar de Minister heeft dat niet uit eigen beweging gedaan, de Tweede Kamer heeft herhaaldelijk pertinent daarnaar gevraagd. De Minister heeft den ambtenaar, die met het opmaken dier rekeningen belast werd, gezegd dat hij dat doen moest noch ten voordeele, noch ten nadeele, maar zoo zuiver mogelijk. Ik geef volstrekt niet toe, wat de heer Hartsen gezegd heeft omtrent de suiker.

Maar men spreekt juist als of men 's Ministers denkbeelden in het algemeen over het consignatiestelsel niet kende. Ik verwijs naar hetgeen ik daarover in de Tweede Kamer gezegd heb in de zitting van 3 Junij jl.

„Ik deel dus niet in de vrees dat de producten niet naar „Nederland zullen komen, wanneer de Regering slechts bij den „langzamen voortgang, op den weg om meer producten op Java „te verkoopen, niet alleen let op het geldelijk voordeel, maar „ook daarop, dat men geen kabelgaren van den grooten kabel „van het consignatiestelsel laat vallen, of er moet een nieuwe „band door den particulieren handel tusschen moederland en kolonie „worden gevormd. Met andere woorden: dat de Regering bij het „verkoopen van producten naauwkeurig toezie of zij naar vreemde „havens in Europa bestemd worden.

„Ik was slechts acht dagen aan het bewind, toen de Gouverneur-Generaal zeer dringend een meerderen verkoop op Java „aanvroeg, of liever, hij verlangde *minstens* zoo veel te verkoopen als verleden jaar. Ik heb daarin niet toegestemd, want „ik kon den afloop der jongste veiling, die alle denkbeeld in het „geldelijk voordeel van het Gouvernement te boven ging, niet „vooruitzien. Ik was bekend met den stand der geldmarkt op Java „en dit alleen was voor mij voldoende om niet te treden in de „aanvraag van het Indisch bestuur.

„De conclusie van den Minister is dus, dat men moet letten op „alle omstandigheden. Dit wordt dan ook door mij gedaan, en „ik sluit mij geheel aan bij hetgeen de geachten afgevaardigde uit Amsterdam (de heer Heemskerk Az,) verleden „jaar in de zitting van den 3den December zeide:

„Wat het consignatie- en assurantiestelsel betreft, dit zijn, „geloof ik, geen zaken van politiek belang, daaromtrent ben ik „homogeen met mijnen geachten medeafgevaardigde uit de „hoofdstad. Of het voordeeliger is de producten op Java te „verkoopen dan wel in Nederland, of het beter rekening geeft „assurantiepenningen te betalen dan wel zijn eigen assuradeur „te zijn, dit zijn alle geen politieke quaestien. Dit zijn quaestien „van opportuniteit, die evenmin hoofdbeginselen raken, als dat „het een beginsel kan heeten dat men, als het warm is, het „venster openzet, en het weêr sluit, wanneer het koud is."

De Minister heeft dus niet geschroomd zijne denkbeelden omtrent het consignatiestelsel bloot te leggen; en wat betreft het gezegde, zoo even door den spreker uit Gelderland gereleveerd, zoo vermeent hij nog dat de band van liefde en harmonie, zoo als die tusschen de kreolen van de Fransche Antilles en het moederland bestaat, altijd uit een politiek oogpunt beschouwd, sterker is dan de kabel van het dwang- en monopoliestelsel.

Ik kom tot hetgeen in het Verslag voorkomt en ook door den spreker uit Amsterdam is herhaald omtrent de ligtvaardigheid van den Minister in de zaak der Indische spoorwegen.

Zou ik niet kunnen volstaan, Mijnheer de Voorzitter, met te verwijzen naar art. 106 van de Grondwet? Ik laat de appreciatie, de gevolgtrekking, aan ieder over.

De zaak was niet genoeg toegelicht zegt men, Mijnheer de Voorzitter.

De Regering heeft bij de behandeling van de spoorwegwet — niet nu, maar in Mei — de Memorie van Toelichting van den Gouverneur-Generaal met al de bijlagen onverminkt, zonder eenige uitlating, aan de Kamer overgelegd. Het verschil van rigting is in het breede in de andere Kamer besproken. Daarbij zijn de adviesen van den heer Stieltjes overgelegd. Maar de heer Stieltjes, die, nadat zijne adviesen gehoord waren, geen vrede had met de beslissing van de verantwoordelijke Regering, heeft de zaak op nieuw opgevat in een rapport van de commissie voor de vervoermiddelen, en ~~aan de leden van de Kamer~~ te kennen gegeven dat het voorstel der Regering niet moest worden aangenomen.

Toen heeft de Regering, ik meen in no. 11 of 14 der gewisselde stukken, breedvoerig dat verschil omtrent de rigting toegelicht, en nu vergadert men hier in de Kamer en spreekt alsof het nu pas is uitgekomen, dat er verschil omtrent de rigting bestaat. Maar daarover heeft het geheele debat in de andere Kamer geloopen! Daaraan was grootendeels mijne redevoering van drie en een half uur gewijd. Toen ik dat punt besprak, zeide ik; nu zijn wij tot de hoofdzaak gekomen, en thans zegt men hier: „het blijkt nu van achteren dat met opzigt tot de rigting van dien weg er strijd is geweest van meening tusschen de beide meest deskundige personen, die de Regering ten deze moesten voorlichten.

Ik geloof dat de Minister reden zou hebben om het strenge verwijt, hem toegevoegd, te keeren tegen hen, die het tot hem gerigt hebben.

De Minister kende de zaak volkomen en was volkomen ingelicht. Hij zal niet op de wet terugkomen. Maar op welken grond beweert men nu dat die lijn niet tot stand zal komen? Omdat courantenartikelen en adressen dit beweren? Is dat eene rede om in deze Vergadering de uitvoering van de wet in twijfel te trekken?

Ik heb meer eerbied voor de wet.

Zij zal uitgevoerd worden, en zoolang de Regering niet de nieuw in de Kamer komt met het voorstel om haar te wijzigen, geloof ik dat die wet niet aan de orde is. Deze Minister zal nooit de Vertegenwoordiging naderen met voorstellen die meer geldelijke offers van den Staat zouden vorderen. De wet is vastgesteld, nadat de concessionarissen volkomen kennis van zaken hadden verkregen; niets is geheim gehouden, ook niet ten opzigte der wijziging van de rigting, waardoor voldaan is aan hetgeen, waarop zij, die tegen de primitive lijn door de vlakte bezwaar hadden, vooral het oog hadden: de productie van Kadoe en de verdediging van Java.

Ten slotte — en dit heeft mij leed gedaan — ten slotte heeft de geachte spreker uit Amsterdam er een verwijt van gemaakt aan den Minister, dat hij al de stukken, betreffende de spoorwegzaak, ook die welke hij eerst alleen uit kieschheid en om redenen van convenance had teruggehouden, thans aan de Kamer heeft medegedeeld.

Mijnheer de Voorzitter, ik vraag het met een terugblik op de oppositie — en nu spreek ik niet van deze Kamer, maar ik meen het toch hier te mogen releveren, omdat een woord, dat er zich maar even aan hecht, dubbele waarde heeft in deze Kamer — ik vraag: kon eene Regering die zich zelve eerbiedigt en die het gezag des Konings in eere wil houden, kon die bij de beschuldigingen, haar naar het hoofd geslingerd, langer wachten om alle convenance ter zijde te stellen en openbaar te maken wat het daglicht mag zien, zonder eenige smet op de Regering te kunnen werpen?

Mogt de Regering dáár, waar er geene quaestie meer van deze of gene lijn was, maar waar hare goede trouw en hare eerlijkheid op het spel werden gezet, langer aarzelen om volkomen publiciteit aan de zaak te geven? — Mijnheer de Voorzitter, in dergelijke gevallen zal ik altijd eveneens handelen.

Eindelijk de *koffijveilingen*. Ik geloof dat ik, in plaats van thans daarover te spreken, beter doe de leden der Kamer, die belang stellen in deze zaak, te verwijzen naar de brochures van den heer Blom, de *Economist* van de Bruyn Kops, en vele geschriften voor en tegen. En, mogt de Kamer belang stellen in de adviezen van onderscheidene kamers van koophandel, dan ben ik bereid, die op de griffie ter inzage der leden neder te leggen.

Bij mij bestond reeds meer dan twee jaren geleden de innige, diepe overtuiging, dat er in die regeling der koffijveilingen eene verandering moest worden gebragt. Ik vrees geenszins — en ik geloof ook niet dat de geachte spreker uit Amsterdam in die vrees deelt — dat men voor de Ceylon-koffij, wanneer die blijft gelijk zij nu is, evenveel betalen zal als voor de Java koffij. Wanneer nu aan een stelsel zoo groote gebreken kleven, dat in koffij, die onder één nommer, in één zoogenaamd gecombineerd monster verkocht is, later blijkt te zijn een verschil van 2 á 2½ cent, — is dat dan een toestand die kan blijven bestaan?

Ik zie niet op tegen het debat over dit onderwerp, want ik zal het gordijn dan verder geheel opligten. De geachte spreker

BIJVOEGSEL

VAN DEN

JAVA-BODE

van Zaturdag 12 Maart 1864, N°. 21.

heeft zich beroepen op de kamer van koophandel te Amsterdam, maar is het gevoelen door die kamer uitgedrukt, wel dat van den Amsterdamschen handel in het algemeen?

Te midden der debatten van de Tweede Kamer werd ik dringend om een onderhoud verzocht door een der grootste Amsterdamsche handelaren, een coryphée van den Amsterdamsch handelstand. Ik heb hem dat verleend, en toen ik dien welvarenden handelaar tegenover mij gezeten zag, verwachte ik een lang pleidooi in den geest der Amsterdamsche kamer van koophandel, die wezenlijk alles gezegd heeft wat er voor het oude stelsel te zeggen is.

Maar ik was zeer verwonderd, toen ik dien geachten koopman hoorde zeggen, Mijnheer de Minister: „Dat stelsel van groote veilingen, is eene monstruositeit, en gij gaat niet ver genoeg; gij moet elke week en elke lading veilen. Maar wees voorzigtig met het oogenblik van overgang." Zonder nu te veel te luisteren naar belanghebbenden in eene zaak, heb ik over dat laatste wel nagedacht; en nu zou de Minister toch zeer onhandig moeten zijn, om bij hetgeen in den laatsten tijd met de koffijmarkt is gebeurd, in eens 240,000 balen in veiling te brengen. Dan zou zeker de makt dalen, en dat zou niet te wijten zijn aan het stelsel, maar aan de onhandigheid van den Minister, en de Minister hoopt zich daaraan noch in regeringszaken, noch in handelszaken, schuldig te maken.

(*Slot volgt.*)

ENGELAND.

Londen, 26 Jannuarij. De inwendige toestand van Duitschland dreigt tot ernstiger verwikkelingen te zullen leiden dan zelfs het verschil met Denemarken, dat door de groote mogendheden kan of moet bijgelegd worden. Wat uit de tweespalt, door de Sleeswijk-Holsteinsche kwestie te weeggebragt, kan voortspruiten, is niet te voorzien.

De kamers van Oostenrijk en Pruissen zijn in openbaren oorlog met hunne respektieve regeringen, en de laatst genoemde even zoo met de kleinere staten. Te Weenen heeft de kamer de politiek der regering heftig bestreden en een invloedrijk gedeelte der leden provoceerde een besluit, waarbij het ten opzigte van Sleeswijk gehouden gedrag wordt afgekeurd, als niet geschikt om den vrede te bewaren, en niet met het belang van Oostenrijk strookende, terwijl de kamer al de verantwoordelijkheid voor de gevolgen van zich afwerpt. Nog erger ging het te Berlijn, waar de kamer van afgevaardigden de stemming van het heerenhuis over het budget van nul en geener waarde verklaarde, hetgeen onmiddelijk gevolgd werd door een kleinen coup d'état: de President namelijk sloot in naam des konings de vergadering. — Onder zulke omstandigheden ontsteken Oostenrijk en Pruissen een algemeene oorlogsvlam, welke in de gevolgen vele verwoestingen zal na zich slepen.

Lord Palmerston zal ons bij de opening van het Parlement zeggen, welke houding Engeland in deze krisis zal aannemen. Er hebben onrustbarend veelvuldige vergaderingen van het kabinet plaats, en voor den vierden Februarij zullen waarschijnlijk alle diplomatische hulpmiddelen, die ons ten dienste staan, uitgeput zijn. Mogten onze bemoeijingen blijken te vergeefs te zijn, dan kunnen wij niet langer onverschillige toeschouwers blijven. Een groot Europeesch verbond zal het beste middel zijn om de duitsche mogendheden op hun verderfelijken weg te stuiten, maar dat zal onder de tegenwoordige omstandigheden naauwelijks mogelijk zijn. Frankrijk en Engeland zullen zonder twijfel in onderlinge overeenstemming handelen.

De eenigste hoop op behoud van vrede is gegrond op de vertoogen, welke intusschen Frankrijk en Engeland zullen doen aan Oostenrijk en Pruissen. Het schijnt inderdaad bevreemdend dat ieder dezer mogendheden, bijzonder Oostenrijk, zich durft in te laten met eene onderneming, welke in de eerste plaats hunne eigene bezittingen met het ernstigste gevaar dreigt. Op het oogenblik, waarop het eerste schot zal vallen op Sleeswijks grondgebied, mogen wij ons voorbereiden de Rijn-provinciën als een waarborg bezet te zien — en gelukkig als het daarbij blijft. — Hongarije en Gallicië onder de wapenen; Italië komt en doet een inval in Venetië; en van die algemeene verwarring maakt men in Pruissen gebruik om inwendigen opstand te verwekken. Komt er werkelijk oorlog, dan zal het een oorlog zijn, waarin al de Europesche mogendheden zullen medegesleept worden. — Zweden en Noorwegen maken reeds toebereidselen, en er valt niet aan te twijfelen, dat de schok door geheel Europa zal gevoeld worden. Mogen andere landen door dezen oorlog lijden, zij die den oorlog provoceerden toch wel het meest, en ofschoon wij niet veel vertrouwen stellen op hunne regtvaardigheid en wijsheid, koesteren we nog de stille, zwakke hoop, dat het bij vrees aanjagen zal blijven.

Het ultimatum van Oostenrijk en Pruissen is door Denemarken verworpen; en de vertegenwoordigers dezer beide mogendheden hebben Koppenhagen verlaten. De Koning van Denemarken, de Rijksraad, en het geheele volk zijn eensgezind in hun besluit om met alle kracht den inval van Duitschland weerstand te bieden. In een adres van den Rijksraad aan den koning is men zeer ingenomen met het besluit om de onafhankelijkheid van Denemarken te handhaven en geeft het aan den koning de verzekering, dat het volk zich gaarne iedere opoffering zal getroosten om de eenheid van Sleeswijk en het koningrijk te bewaren. Het adres is van den volgenden inhoud:

Het Huis heeft met ware voldoening vernomen het besluit van den koning, om de vrijheid en onafhankelijkheid van Denemarken te handhaven tegenover den eisch der vreemde mogendheden tot het intrekken der constitutie van November. De taak die Uwe Majesteit van Uwe voorgangers geërfd heeft om het Deensche rijk eene onafhankelijke plaats in de geheele monarchie te verzekeren, zal moeijelijk zijn, en welligt bloedige offers kosten; maar het volk zal zich die opoffering gewillig getroosten om de onafscheidelijke vereeniging tusschen Sleeswijk en het koningrijk te bewaren. Wij verlangen dat het Duitsche en Deensche gedeelte van Sleeswijk zich mogen verheugen in dezelfde vrijheid die wij genieten. Die vrijheid en de goede verstandhouding tusschen de mannen door het volk gekozen, vormen den hechtsten band tusschen Sleeswijk en het koningrijk, tusschen land en koning.

In antwoord op een adres aan den koning aangeboden door eene deputatie der stad Ralster, heeft zijne Majesteit gezegd: Indien ingeval van een oorlog voor de onafhankelijkheid van Denemarken allen mij verlaten, reken ik op den steun van het Deensche volk.

FRANKRIJK.

(*Van den specialen Correspondent van den Java-Bode*).

Parijs, 17 Januarij 1864.

O die Duitschers! Reeds veertien dagen zijn verloopen, dat de bondstroepen tegenover elkander staan, naauwelijks door een beek gescheiden; te Rendsburg staan de voorposten vlak bij elkander; de Deensche koning heeft in een fiere proclamatie den oorlogskreet laten hooren; de Duitsche generaal Hake heeft het garnizoen van het koninklijk fort tot overgaaf gesommeerd; hij heeft het een uitstel van 24 uren gegeven; toen deze verloopen waren ging de bevelhebber rustig met de verdedigingswerken voort, en de generaal Hake verroerde zich niet. Zoo staan de zaken gedurende twee heele weken; iedere minuut denkt men den knal van het eerste kanonschot te hooren, maar de kanonnen blijven stom. Het riviertje, dat de twee legers scheidt, is een hinderpaal van weinig beteekenis; buitendien heeft de winter de taak op zich genomen die weg te nemen, daar het de hechtste en gemakkelijkste brug aan het Duitsche leger aanbood. Men zoude zeggen, dat niemand, noch de koning van Denemarken, noch de generaal van het bondsleger, de verantwoordelijkheid van den eersten aanvaller te zijn op zich wil nemen; en dus de twee legers zien elkander aan, dreigen elkander, en bewegen zich niet, volkomen gelijk aan twee honden, aan iederen kant van een koetshuis geplaatst; zij laten de tanden zien, hun haar rijst te berge, het oog schiet vuur; zij staan gereed om elkander aan te vallen, te verslinden, en . . . . zij blijven eeuwig onbewegelijk in die dreigende houding.

Nooit is nog een volkomener voorbeeld van het Duitsche talmen gegeven: en evenwel heerscht aan beide zijden, in de beide legers de hoogste geestdrift; de Denen staan geconcentreerd tusschen Sleeswijk en Frederikstadt, om het Sleeswijks grondgebied met de krachtigste onversaagdheid te verdedigen; de generaal Hake was voornemens van de drift zijner soldaten gebruik te maken, en echter geen schijn van strijd. Wanneer het kanon zwijgt, spreekt en keuvelt de diplomatie.

Hoe veel plannen! Zij volgen elkander zoo snel op, dat de telegraaf het te druk krijgt, zij komen van Berlijn, Stokholm, Weenen, Petersburg, Londen en Parijs: ieder kabinet wil zijn nota verzonden hebben, en medewerken tot handhaving van den vrede. Dit is geen gemakkelijke taak; Christiaan IX heeft alle middelen ter verzoening uitgeput; hij heeft zijn minister Hall weggezonden om den bisschop Mowad te nemen; andere concessies te doen, zoude het nationaal gevoel zijner onderdanen verbitteren. Holstein wil van Denemarken gescheiden worden en zich geheel en al aan den Duitschen Bond aansluiten; de deensche monarch zoude des noods afstand kunnen doen van zijne aanspraken op Holstein, maar zie, Duitschland eischt ook Sleeswijk, deensch grondgebied, dat nog nimmer onder Duitschland behoord heeft. Christiaan IX kan zulk eene berooving niet inwilligen; het deensche volk verwijt hem reeds te veel aan de eischen van den Bond toegegeven te hebben; hij zet liever alles op het spel en gehoorzaamt aan de pressie van zijn onderdanen.

Bij het vraagstuk over het grondgebied heeft zich het vraagstuk over de opvolging gevoegd. Oostenrijk en Pruissen hebben getracht dat nieuwe vraagstuk te ajourneren; maar Duitschland heeft de zaak van den pretendent Augustenburg in handen genomen; de Bonds-Staten van den tweeden rang hebben hem reeds als hertog van Sleeswijk-Holstein erkend; hij is in triomf te Kiel binnengehaald; dit is geschied in tegenwoordigheid zelfs der bondsafgevaardigden, onmachtig om de uitbarsting van de geestdrift der Holsteiners te beletten; de commissarissen zijn verder gegaan; zij hebben stilzwijgend de rechten van Augustenburg erkend door van al de openbare gebouwen de koninklijke wapenen te doen wegnemen, en door den bondstroepen te bevelen aan den pretendent militaire eer te bewijzen. De Bond, opgeëischt om den hertog van het Holsteinsch grondgebied te verwijderen, heeft de motie verworpen, hetgeen de vervallen verklaring van Christiaan IX insluit. Nog meer, daar zij den invloed der Oostenrijksche en Pruissische troepen vreest, heeft de vergadering te Frankfort besloten, dat ingeval Sleeswijk bezet moet worden, in dit hertogdom slechts regementen van het 6de, 8ste en 9de legercorps, welke geen enkel Oostenrijksch noch Pruissisch soldaat bevatten, zouden gezonden worden.

In Duitschland eischt de geheele bevolking van de bondsvergadering de vereeniging der hertogdommen, en de goevernementen der staten van den tweeden rang steunen de manifestatien hunner onderdanen; Wilhelm van Pruissen helt naar de Duitsche zijde over; hij denkt er aan, om het protocol van 1852 te repudieren en zich aan het hoofd van het nationaal goevernement te stellen, hopende aldus een gedeelte der sympathie te herkrijgen, welke de reactionaire staatkunde hem in Duitschland had doen verliezen. Alleen Oostenrijk houdt zich goed, houdt zich binnen de grenzen van het Londensch verdrag, om het vraagstuk der erfopvolging niet met dat over de hertogdommen te vereenzelvigen; voor den keizer is Christiaan IX de wettige vorst, en hij is bereid hem te erkennen, indien deze toestemt om de voorwaarden aan Denemarken bij het verdrag van 1852 opgelegd, te vervullen. In dit vraagstuk, even als in al de Duitsche zaken, vertoont en verscherpt zich de naijver tusschen de twee groote Duitsche mogendheden. Wat de vorsten van den tweeden rang aangaat, geplaatst tusschen Oostenrijk en Pruissen aan de eene zijde, en de volksbewegingen aan de andere, zij hebben geen keus gehad, en zich aan de zijde van het volk geschaard, dat thans medegesleept wordt door het *national Verein*.

Engeland wanhoopt niet den vrede te bewaren; het zendt nota op nota; te Koppenhagen predikt het toegeven, te Frankfort dreigt het, te Weenen intrigeert het; het heeft voorgesteld het vraagstuk aan een bijzondere conferentie te onderwerpen, welke zamengesteld zoude zijn uit de onderteekenaars van het verdrag van 1852, aan wie een vertegenwoordiger van den Bond zoude toegevoegd worden. De Fransche keizer heeft zich, bij de mededeeling van dit voorstel, het geringe genot van een kleine wraak gegeven. Drouyn de Lhuys heeft in gelijke uitdrukkingen geantwoord, als door lord Russell gebezigd zijn bij gelegenheid van het congres. Evenwel heeft het Fransche goevernement niet van alle pogingen willen afzien om het vraagstuk op te lossen; het heeft in een dépêche aan de kleine en middenstaten van Duitschland gericht een nieuwe deur tot eene vreedzame oplossing geopend. Frankrijk verklaart het verdrag van 1852 voor verouderd, als een machteloos werk, door de feiten veroordeeld, en beschouwt het als nuttig, een tweede conferentie te vereenigen om op nieuw de moeijelijkheden te regelen.

Het gelooft verder, dat deze nieuwe conferentie tot uitgangspunt moet nemen, niet de overeenkomsten van het protocol van 1852, maar den daadwerkelijken toestand van Holstein en Sleeswijk, en staat er bepaald op, dat de Duitsche Bond op dit partiele congres vertegenwoordigd worde. Het is waar, dat de vergadering te Frankfort met de hoogste verachting geweigerd heeft deel te nemen aan eenige bijeenkomst der onderteekenaars van het verdrag van 1852; zal zij blijven weigeren? Duitschland wordt spoedig elke beweging moede; Baden, Coburg, Weimar zullen hun wederstand tegen de groote mogendheden wel spoedig opgeven; buitendien ontneemt het nieuwe voorstel, door het verdrag van Londen te verwerpen, elken steen van aanstoot aan de germaansche eigenliefde; het is dus waarschijnlijk, dat de Bond zich bedenken zal, en tot eene bijzondere bijeenkomst toestemmen.

Dit zoude een triomf voor den keizer zijn, die zich aan het denkbeeld van een congres vastklemt — verklaarbare eigenliefde van auteur en vader. Het zoude hem niet onaangenaam zijn, Engeland, in weerwil van diens weigering, tot een congres te dwingen. Terwijl de conferentie over de hertogdommen raadpleegt, kunnen onverwachte, ingewikkelde voorvallen plaats hebben, die door hunne belangrijkheid het noodzakelijk zouden kunnen maken, ze in deliberatie te nemen, en zoo zoude de conferentie in een congres veranderen. Keizer Napoleon is altoos de man der onverwachte *coups d'état*, van plannen langzaam en geheimzinnig gesmeed.

Zal deze conferentie tot den vrede kunnen leiden? Vorst en volk, de geheele wereld wil vrede; maar Europa is in spanning; er zijn in het noorden en in het zuiden verdrukte nationaliteiten, die hunne onafhankelijkheid verlangen; het stervende Polen zal in zijn bloedig graf niet rusten, maar op nieuw opstaan; Hongarije wil niet aan Oostenrijk, dat het verfoeit, verbonden blijven; Venetie, italiaansch van karakter en geslacht, wendt zich naar Turijn, en roept een ridder, hetzij koning of gelukzoeker, Victor Emanuel of Girabaldi.

Voor ditmaal is het de koning, die aan de oproeping beantwoorden zal; op nieuwjaarsdag heeft Victor Emanuel openlijk het nieuwe jaar begroet, als het tijdstip, waarin de geheele bevrijding van Italie voltooid zal worden. Hoe moet men deze woorden opnemen? Hebben zij geen ander doel, dan om de Italianen te vleijen, die met de eenheid dweepen, zonder dat hun geduld uitgeput wordt? Handelt hij in overeenstemming met keizer Napoleon? Of wil hij wezenlijk zijn koninklijken degen op den anderen oever der Mincio werpen? Wat hiervan ook zijn moge, zeker is het, dat ook daar een opgewondenheid heerscht, die met een uitbarsting eindigen zal. Het is pikant, dat op het oogenblik, dat Victor Emanuel zijn oorlogskreet deed hooren, Napoleon aan het corps diplomatique zijn vast vertrouwen in het behoud van den vrede betuigde, en hij grondde dit vertrouwen op den geest van welwillendheid, die even als hem, alle vorsten van Europa bezielde. Hij is echter thans gedwongen een erratum bij zijn aanspraak te voegen, en van dit vredelievend concert ten minste den koning van Italie uit te zonderen.

Het opeengestapelde buskruid kan door de minste vonk vuurvatten; aldus is op kersdag te Albano een bloedige strijd uitgebarsten, tusschen de Fransche soldaten en de dragonders van den paus. Een herbergtwist is in een vechtpartij ontaard; aan weerszijden zijn dooden en gekwetsten, en deze voorvallen, schijnbaar van weinig belang, laten een diepen indruk bij de volksmenigte achter; de verbittering verspreidt zich in stilte, en eindigt met een losbarsting. Evenwel, daar de staatkunde geheel vreemd is aan den strijd te Albano, mag men veronderstellen, dat deze betreurenswaardige zaak in geen opzicht de betrekking tusschen de goevernementen der Tuillerien en van het Vaticaan wijzigen zal; een vriendschappelijke betrekking, indien men de wederzijdsche betuigingen gelooven mag, maar anderen willen beweren, dat zij wel met den mond, maar niet met het hart gedaan worden. Buitendien is de paus, een weinig door zijn temperament, veel ten gevolge der dubbelzinnige gewoonten van de roomsche geestelijkheid, niet zuinig met betuigingen van welwillendheid; en het is niet zonder verbazing, dat men de vleijende brieven door Pius IX aan Jefferson Davis gelezen heeft; men dacht niet, dat het hoofd der roomsche godsdienst zoo zachtzinnig over de slavernij dacht.

Heil zijne Majesteit den keizer Maximiliaan! De aartshertog voegt gewis twee bloemstengels aan zijn kroon. De zaak is zeker; de minister Rouher heeft het openlijk verklaard in de bureaux van het wetgevend ligchaam. Men zal zich herinneren, dat Maximiliaan, door een zeer lofwaardige aarzeling, tot voorwaarde van eene bepaalde aanneming gesteld had, dat het besluit van de junta door het algemeen stemrecht bevestigd zoude worden. Het blijkt, dat zijn geweten gerustgesteld is, daar hij besloten heeft de sanctie door het volk niet af te wachten. Hij zal in de eerste dagen van Maart zich te St. Nazaire inschepen. Zijn plotseling besluit vindt zijn oorzaak in een bezoek van den maarschalk Forey op het kasteel Miramor. Inderdaad telde de aartshertog de stemming van het mexikaansche volk zeer weinig, en zijn vertrek werd alleen tegengehouden door de vrees een Noord-Amerikaansch leger op de grenzen van zijn rijk te zien verschijnen. Forey heeft toen hij Mexico verliet, Washington aangedaan, en het bewind der Vereenigde Staten heeft zich verbonden niets tegen het nieuw mexicaansch goevernement te ondernemen. Dus hieromtrent gerust gesteld, pakt Maximiliaan zijn goederen in, en gaat zich aan het geluk zijner onderdanen toewijden. Welke toekomst wacht dit ondernemend jong mensch, die het waagt, het bestuur op zich te nemen over een land, dat zoo hevig door staatkundige hartstochten geteisterd wordt? Het Fransche leger moet op het einde van 1864 terugkeeren; tot dien tijd houden de Fransche generaals zich bezig met een nationale legermacht te organiseren, die den nieuwen troon zal moeten beschermen. Door de commissie ondervraagd, heeft de minister zich niet kunnen verklaren over de kans, om de uitgaven, door Frankrijk gedaan, terug te bekomen; en wij zullen alzoo de 6 à 700 millioen, gebruikt om een keizerrijk aan een oostenrijkschen aartshertog te geven, moeten betalen. Dit is duur, — en wat den roem aangaat, dien de expeditie Frankrijk gegeven heeft, het blijkt, dat zij weinig volgens het algemeen gevoelen beteekent, want nooit was eenige expeditie minder populair: algemeen zegt men: gebruik zoo min mogelijk het kanon. Zal deze les het keizerlijk goevernement genezen? — want werd de expeditiekoorts chronisch, dan zoude zij alle geneesmiddelen weerstaan.

Indien de ware roem der wetgevende vergaderingen afhing van den bijzonderen glans van eenige buitengewone talenten, dan zoude ons wetgevend ligchaam niets te benijden hebben aan de schitterendste parlementaire herinneringen. De heeren Berryer en Thiers hebben een glansrijke bladzijde aan hun staatkundig leven toegevoegd. De discussie over een wetsontwerp betreffende de supplementoire credieten op het budget van 1863 heeft den heer Berryer gelegenheid gegeven, de handelingen van het tegenwoordig bewind in oogenschouw te nemen, en ze met die der voorgaande besturen te vergelijken. Ik wil deze redevoering niet voor u analyseren; de bijzonderheden zouden niet altijd begrijpelijk en weinig aanlokkend wezen. Ik wil u wijzen op de houding van dien grijsaard van vijf en zeventig jaren, die gedurende zijn lange loopbaan slechts een enkele zaak gediend heeft, en sedert den coup d'état van 2 December vreemd gebleven is aan de staatkunde van het Fransch goevernement, en die nu, in naam der vrijheid, die deserteurs van alle overwonnen besturen, welke thans de napoleontische meerderheid uitmaken, komt bestrijden. De heer Berryer heeft een onbegrijpelijke waardigheid in zijne verachtende gematigdheid ten toon gespreid. Nooit was zijn geest weelderiger, zijn bewijsvoering machtiger; nooit is het iemand gegeven geworden om van alles gebruik te maken, wat de machtigste redenaar nog in kracht kan doen toenemen, wanneer hij uit naam van een beginsel spreekt, zonder tot eenige kwetsende uitdrukking zij toevlucht te nemen. Uwe staatkunde is niet de mijne, zeide hij, en ik heb geen persoonlijk belang in een toekomst, welke ik niet zal kunnen beleven; ik ben reeds een stem van gindsche zijde des grafs, en ik beoordeel u met de billijke onpartijdigheid van een man, die los is van de dingen dezer wereld. Ik geef u een klein begrip van zijne welsprekende woorden, maar ik voel mij niet in staat de beweging te schetsen, welke hij verwekte, toen hij door cijfers bewees, dat de twaalf jaren van het tegenwoordig bewind meer aan Frankrijk gekost hadden, dan de vijf en dertig jaren der drie regeringen, welke dit voorafgingen.

De uitwerking van deze prachtige redevoering was nog niet verzwakt, toen op Maandag 11 Januarij de discussie over het adres begon. De heer Thiers was de eerst ingeschrevene, en met zijn rede moesten de debatten geopend worden. Nooit werden de weinige plaatsen voor het publiek in de naauwe ruimte van het wetgevend ligchaam gereserveerd, met heviger drift betwist. Verscheiden jongelieden brachten den geheelen nacht op straat voor het gebouw door, om de weinige toegangs-billetten te bekomen, die 's morgens om zeven uur uitgedeeld worden. Haasten wij ons te zeggen, dat de verwachting van dit hartstochtelijk publiek niet bedrogen is geworden, en de minister van Louis Philippe heeft even zoo goed zijn roem staande gehouden, als de oude verdediger van den oudsten tak der Bourbons. De heer Thiers heeft een redevoering uitgesproken, die onder zijn beste een plaats verdient. Men vindt er in hooge mate al de eigenschappen, die zijn talent kenmerken, de buigzaamheid, de weelderigheid, de aangrijpende beschrijvingen, een kiesche scherts, bedekt door een waas van eenvoudige welwillendheid. Hoewel de heer Thiers door den aard der debatten zelven een ruimeren kring voor zich had, heeft hij zich niet op de minachtende hoogte van den heer Berryer geplaatst; hij heeft de wijze van handelen naauwlettend onderzoeht.

Hij heeft zijne tegenwoordigheid in deze vergadering verklaard. Door zijne vrienden te raden aan de verkiezingen deel te nemen, kon hij voor zich zelven niet weigeren, wat hij anderen aanraadde; hij heeft in treffende bewoordingen gezinspeeld op zijn getrouwe gehechtheid aan de vorsten, die hij gediend heeft. Hij heeft gesproken van het algemeene stemrecht, als iemand, die het oprecht, loijaal aanneemt, zonder echter geheel van de deugdelijkheid overtuigd te zijn; vervolgens sprekende over de terugbekoming dier vrijheden, welke het mandaat zijner kiezers geweest is, heeft hij geëindigd met een profetische bedreiging, waarvoor zijn geheele redevoering schijnt vervaardigd te zijn. Wij vragen u heden eerbiedig de vrijheid, indien gij haar weigert, misschien zal het land haar weldra eischen. Sedert het beroemde gezegde „het keizerrijk bestaat" wordt den heer Thiers een voorspellenden geest toegekend: zoo heeft deze voorspelling een bijzonderen indruk gemaakt, en deze zal gewis bij het publiek nog sterker zijn dan in de vergadering.

Gij zijt zonder twijfel ongeduldig te vernemen, wat het goevernement en de meerderheid tegenover die ruwe aanvallen hebben kunnen stellen; de heer Berryer heeft tot tegenstander gehad een bekwaam en behendig groepeerder der cijfers, den knapste der bondgenooten van den heer Fould, den heer Vuitry. Niets is brutaler dan een cijfer; men kan met even zooveel regt zeggen, niets is elastieker dan een budget. De heer de Vuitry heeft dus cijfers tegenover cijfers kunnen stellen, en daar de meerderheid meer geneigd was om goed te keuren, dan zich de moeite te getroosten van te controleren, heeft zij aan den commissaris de eenige voldoening gegeven, waarop hij aanspraak kon maken, namelijk, hare stem. Nu blijft nog over de opperste rechter, hij die zonder vooroordeel de debatten lezen zal, en die de uitkomsten van den heer Berryer met de ingewikkelde explicaties van den heer Vuitry zal vergelijken. Ik betwijfel zeer, of het vonnis, dat op deze vergelijking zal volgen, het andere bevestigen zal.

De minister van staat Rouher heeft den heer Thiers beantwoord. Hij heeft het gedaan onder den indruk der laatste woorden, wier weergalm nog voortduurt; hij was hevig, aanvallend, dreigend. Zijne woorden hebben een groote beteekenis, daar zij, naar men algemeen verzekert, de gevoelens van den keizer teruggeven. Het ontwaken van den publieken geest verbittert Napoleon; het ontrust een gedeelte van zijn omgeving; niemand gelooft dat er spoedig concessies gedaan zullen worden. De meerderheid, behalve enkele uitzonderingen, vereenigt zich met die door schrik verbijsterde raadgevers, en zoude gaarne het sein tot gewelddadige maatregelen geven. Wij hebben er in de pers zelfs heden blijken van. Na de algemeene discussie over het ontwerp-adres, was het eerste amendement een berisping van de administrative tusschenkomst bij de verkiezingen, en het stellen van de officiele kandi-
daten. Men gaf de lange lijst der steden, waar even als t
Parijs, Lyon, Marseille, Nantes, Bordeaux de stemming gunsti
geweest was voor de oppositie, en men maakte het besluit, da
zoo men, op het platte land het voorbeeld der steden niet g
volgd had, dit toegeschreven moest worden aan de pressie de
administratie. Ik ken geen enkel mensch, die, in een bijzond
gesprek, zulk een onbetwistbaar punt zou durven tegenspreken
maar de vergaderingen hebben in hare behandeling van zaken ee
cynische vermetelheid, welke particulieren niet bezitten. Ee
lid der meerderheid had de vermetelheid te verklaren, dat ee
dergelijk amendement een beleediging voor de kamer was, e
verlangde dat dit punt eerst behandeld zoude worden.

Zonder de voorzichtigheid van den heer de Morny, die h
onvoegzame inzag, om zulk een misbruik van het gezag
maken, zoude de motie gesmoord zijn, en het land zoude d
volgenden dag vernomen hebben, dat men niet had willen d
den, dat een vraagstuk bediscussieerd werd, waarmede men zi
sedert zes maanden bezighoudt; een vraagstuk, dat het mee
nadrukkelijk de uitoefening van het algemeen stemrecht betref
De uitwerking zoude noodlottig geweest zijn. De preside
heeft door een behendige manoeuvre de oppositie van een n
dere uitlegging doen afzien op een laat uur, waarop geen g
vierd redenaar het wilde wagen, om het onbeschofte o
geduld der kamer te trotseren. Bij die gelegenheid heeft m
kunnen opmerken de betrekkelijke minderheid van de afgeva
digden der linkerzijde in vergelijking der heeren Thiers
Berryer. Zij waren slechts begeerig om ook hun programm
kenbaar te maken. Zij hebben te veel gedacht aan hun
houding, aan den invloed van hunne welsprekendheid, die
vreesden te benadeelen, en de jongste, de vurigste, de he
Huard, afgevaardigde van Parijs, is de eenigste geweest, d
eene zaak verdedigd heeft, welke door al zijn ambtgenoot
verlaten werd.

De debatten over het adres zullen waarschijnlijk nog veerti
dagen duren, en het zoude dus onrechtvaardig zijn nu ree
de discussie te beoordeelen; maar, hoe gelukkiger ik zijn z
den lof der afgevaardigden van de linkerzijde te kunnen v
melden, des te meer voel ik mij gedrongen te verklaren, d
tot hiertoe, zij op verre na niet aan de verwachting beantwo
den, die men van hen had. Een kwaad noodlot schijnt op
Fransche demokratie te rusten. En het is juist deze part
wier aanhangers in dit land toeneemt. Zij schiet er al diep
en dieper wortel. Terwijl de andere stelsels, de andere le
stellingen langzamerhand wegsterven, worden hare grondbeg
selen meer en meer levenwekkend en door de jongere gesla
ten aangenomen; en, als zij zich door daden moet bevestig
of zich in menschen moet personifiëren, logenstraft zij ha
overleveringen, verraadt zij hare beginselen, en vernietigt a
opgevatte hoop. Zoude dan voortaan de vooruitgang gelijk
tred moeten houden bij alle volken, en is het uur voor Fran
rijk nog niet gekomen om in de voorhoede te verschijne

De berigten van de nieuwe wereld loopen tot den 30st
December. Zij geven weinig belangrijks. Men kon dit v
wachten. Wanneer generaal Winter zich aan het hoofd zijn
sneeuw en ijslegioenen plaats, is er niet veel roem voor ander
te behalen. De troepen zijn gekantonneerd. Maar deze qu
rust zal noodlottiger voor de Confederalisten zijn dan de w
steling. De tweedracht heeft zich onder de Zuidelijken geop
baard, en de telegraaf berichtte ons gisteren, dat de inwoners v
Noord-Carolina, tot heden stoutmoedige aanhangers der scheidin
in massa deserteren, en naar de Federalistische legers overloope
Het goevernement van Richmond is verplicht alle mannen,
staat de wapenen te voeren, op te roepen. Het gerucht he
geloopen, dat deze hoofdstad van Virginie in de macht d
Federalisten gevallen was, maar ik geloof, dat dit gerucht,
zijn minst genomen, voorbarig is. Te Charlestown heeft l
vuur der unionistische vloot veel schade gedaan, zonder echt
een beslissend voordeel te veroorzaken.

Abraham Lincoln maakt van dezen gedwongen wapenstilsta
gebruik, om de goede verstandhouding met de europesche m
gendheden te versterken. Hij heeft een eigenhandigen brief v
den keizer van Rusland ontvangen, die hem gelukwenscht, en h
bedankt voor de hartelijke ontvangst der russische vloot. I
geldmiddelen zijn in goeden staat, en de arsenalen en de mag
zijnen wemelen van werklieden, die zonder verpoozing werke
om de troepen uitterusten en te wapenen voor het begin van d
eersten veldtocht. Volgens het beweren van de noordelijke da
bladen zal de aanstaande veldtocht beslissend zijn. Men v
dat het confederalistische bewind plan heeft zich over de ha
delwijze van Frankrijk ten hunne opzichte te wreken, door zi
tegen de oprichting van een mexicaansch keizerrijk te verzett
Maar ik geloof, dat de heer Jefferson Davis in zijn eigen la
genoeg te doen heeft, zonder zich met zaken te bemoeije
waarmede hij niets te maken heeft. Laat ons hopen, dat l
bloedvergieten weldra in de nieuwe wereld zal ophouden,
dat de vrijheid zich heinde en ver vestigen zal.

DUITSCHLAND.

Hamburg, 27 Dec. Het, om zijn oorsprong even als om zi
inhoud, zeer merkwaardige artikel van *la Presse*, beweer
dat het de Duitsche Mogendheden niet moeijelijk zou valle
hunne onderdanen tot een nieuwen kruistogt tegen Frankri
te bewegen: daartoe zou het voldoende zijn, de Duitschers bevree
te maken voor veroveringsplannen, die men Frankrijk, met opzi
tot de Rijn-provinciën, toedicht. „Toedicht!" het woord is ze
juist gekozen, niet waar? Het klinkt vooral zeer aardig in d
mond van Emile de Girardin. Toen de Fransche Regering
zekerheid had verkregen, dat de natie in het algemeen e
oorlog ten gunste van Victor Emmanuel afkeurde, bekwam
heer Emile de Girardin den last, eene brochure te schrijve
strekkende om de gemoederen voor 's Keizers plannen m
Italië gunstig te stemmen. In dat bekende blaauwboekje nu lee
men o. a. deze toespraak aan de Franschen: „Laat nu aan uw
Keizer toe, dat hij oorlog om Italië voere, de natie zal, do
hem hierin te believen, later met te meer regt kunnen eische
dat hij de herovering onzer Rijngrenzen onderneme."

Een opmerkelijk en verdacht teeken, tegelijk, is het diepe st
zwijgen, sedert eenigen tijd, van de gansche drukpers in Fran
rijk, met opzigt tot die zoogenaamde natuurlijke grenzen a
den Rijn; en zulks, nadat men, gedurende bijna eene hal
eeuw de publieke opinie op dat punt heeft levendig en gespan
gehouden, en Frankrijks regt op, en groot belang bij het be
der Rijnprovincien zoozeer als een politiek geloofsartikel bij
gansche natie heeft gevestigd, dat men geen Franschman aantre
die niet innig overtuigd is, aanspraak te hebben op den eisc
waarvan Emile de Girardin aan het volk het vooruitzigt opend

Het valt niet moeijelijk de reden te bevroeden, waarom de go
gedisciplineerde Fransche pers dit onderwerp thans niet m
aanroeren. *On fait le mort.* Nadat men de verdedigingswerk
van Sebastopol maanden achtereen door een helsch artillerie-vu
had plat geschoten, heerschte er eensklaps, langs de gansc
linie der aanvallers, eene door geen enkel schot of eenig w
pengedruisch gestoorde stilte; dit deed de Russische waakzaa
heid verflaauwen en den volgenden dag greep de bestormi
plaats, waardoor de stad viel.

Er is geen krijgskundige in Europa, die het niet als axio
erkent, dat Frankrijk tot aan den Rijn hetzelfde is als Frankr
over den Rijn. Men ziet dus dat met dit vraagstuk, de on
hankelijkheid van Duitschland, en alzoo ook die van Holla
en België, in het naauwste verband staan. Het groot gew
dier zaak treft te meer, wanneer men in het oog houdt,
sedert meer dan DUIZEND jaren, de politiek van al de elk
opvolgende regeringen in Frankrijk niets heeft onbeproefd gelat
om in het bezit van den linker Rijnoever te geraken, en d
het zij in het voorbijgaan en met herinnering aan de zoo ev
vermelde woorden van Girardin aangemerkt, eene poging daar
meest altijd is geschied, nadat Frankrijk in Italië oorlog h
gevoerd, iets dat dan ook, reeds voor vier eeuwen, den Duitsc
Keizer Maximiliaan I deed zeggen: „Einem glücklichen Vorgel
Frankreichs in Italië ist immer ein Vorgehen gegen dem Rh
gefolgt."

Reeds de Duitsche Keizers Hendrik I en Otto I waren v
scheidene malen genoodzaakt geweest, het, van oudsher, aan l
Rijk toebehoorende land, op den linker Rijnoever, met de v
penen te verdedigen, toen in het jaar 918 Lotharius eene ni
we poging deed, ze aan Frankrijks gezag te onderwerpen. Z
der voorafgaande oorlogsverklaring, viel hij in het Duits
Rijksgebied, deed Aken plunderen, en de adelaar, die op l
Paleis van Karel „den Groote" naar het oosten gekeerd w
naar het westen wenden. Doch Otto II bewees hem, door
snellen togt tot voor de poorten van Parijs, dat men toenma
de eer des Duitschen Rijks niet ongestraft beleedigde. De
voor Frankrijk ongunstige onderneming werd weinige jaren da
na door eene nieuwe gevolgd, die echter in 987 op eene e

weinig roemvolle wijze voor de aanvallers eindigde. Ik ga met stilzwijgen voorbij wat er onder Koning Robertus in 1025 en onder Hendrik I in 1056, alsmede later, altijd met hetzelfde doel, is voorgevallen, maar herinnerd dient het te worden, al ware het ook slechts tot bevestiging van het „er is niets nieuws onder de zon," dat in 1299, bijna zes eeuwen voordat Napoleon III, te Villafranca, aan Frans-Jozef aanbood hem *voor den prijs der Rijnprovinciën* als Keizer van Duitschland te erkennen, de Fransche Koning Phillips de Schoone aan Albrecht I beloofde, hem in het stichten van een erfelijk Duitsch Keizerrijk voor het Huis van Habsburg, te zullen ondersteunen, op voorwaarde, dat deze er in toestemde *de Rijnproviciën aan Frankrijk af te staan.*

Ook de inval later van Karel VII, in het Duitsche Rijk, greep zonder voorafgaande oorlogsverklaring plaats. Geene pen zou thans de gruwelen durven beschrijven, waaraan zich het Fransche leger toenmaals schuldig maakte, en die in oude authentieke berigten van dien tijd vermeld staan. Op de klagten, deswege aan Karel VII en aan zijn zoon Lodewijk gedaan, bekwam men tot antwoord: dat dit met den krijg noodwendig verbonden lasten waren, doch dat desniettemin de Franschen als *vrienden en bondgenooten des Rijks* moesten beschouwd worden. Een ieder, voegde de Koning er bij, kon verzekerd zijn, dat hij niets vijandigs tegen Duitschland in 't schild voerde, en dat hij alleen gekomen was, ten einde Frankrijks natuurlijke grenzen, namelijk de *aan dat Rijk toebehoorende landen tot aan den Rijn*, den Elzas, Metz, Toul en Verdun, terug verkrijgen.

Belangrijke bijzonderheden, nopens de ontwerpen, waarvan Karel VII toen zwanger ging, vindt men in een, voor korten tijd, te Frankfort ontdekt oud handschrift. Het bevat de briefwisseling van den Kanunik Peter van Hasselt met den aartsbisschop van Trier, Jakobus van Sirk, door wien hij met eene zending aan Karel VII belast was geworden. In een dier brieven (19 November 1444) leest men: „Carl sagte he wulle den VOR DUTSCHE FRIJHEIT und Adel wider das Hus Ostereich streiten. „Das musze cleiner werden. Duch horete ich, he habe geseit: „he wulle dem Huse Osterreich IN UNGARO UND BOHEMEN EIN „SPEL SPILLEN DAS SIE SICH NIT VORSEHEN. Duch horete ich, he „habe geseit: FRANKRYCH MUSZE DAS LAND BIS AN DEN RHINE „HABE; und er forchte die Dutschen Fürsten nit, DIE WULLE HE „ALLEN SLAGEN, EINEN UND NACHHER DEN ANDERN, aber he „forchte die Stadte und Bawren."

Welk eene rijke bijdrage tot de juiste kennis en beoordeeling van hetgeen in in onze dagen voorvalt, in die politieke plannen van het Frankrijk van vroegere tijden geleverd wordt, behoeft geen betoog.

Het verstand, door die fakkel der historie voorgelicht, kan door geene schoonschijnende woorden op het dwaalspoor geleid worden. Het bezit den sleutel der poorten, waarachter eene staatkunde, die, even sluw als onvermoeid, sedert tien eeuwen naar hetzelfde doel streeft, te vergeefs de toekomst tracht te verbergen, welke zij Europa voorbereidt.

PS. De voorstanders van den Pretendent, wiens vermeend regt welligt de leus kan worden van een volks-opstand tegen eenige Duitsche Vorsten, verspreiden hier heden een gerucht, dat ik u ook slechts als zoodanig meêdeel, want ik kan er onmogelijk geloof aan slaan. Men verhaalt namelijk, dat Napoleon III, in zijn antwoord op den brief van den Prins van Augustenburg, dezen zou hebben begroet met den titel van *„mon cher frère"*, alleen gebruikelijk ten aanzien van een erkend Souverein.

CHINA.

Door de ontvangst van een schrijven van den Nederlandschen consul te Canton, dd. 12 Februarij 1864, zijn wij in staat gesteld, ten vervolge op de in ons nummer van 13 Februarij 1864 vermelde berigten, het volgende mede te deelen:

Voor zoo ver het zich uit omstandigheden laat beoordeelen, schijnt het Chinesche bestuur in der daad gezind tot goedkeuring der voor de Engelschen zoo fnuikende handelwijze van den keizerlijken commissaris Lei, tijdens de inname van Soo-chow. Men verwachtte dan ook, dat de Engelsche officieren bij het Anglo-chinesche contingent weldra hun ontslag zullen nemen en de Britsche autoriteiten de Mandarijnen van verdere tusschenkomst in den strijd tegen de opstandelingen verschoonen zullen, tenzij mogelijk de aankomst uit Engeland van Sir Harry Parker, benoemd Britsch-Consul te Shanghae, eenige wijziging in de verhouding of in het streven der politieke partijen mogt medebrengen.

Zoowel op het leger voor Nanking, als op de door Lei aangevoerde troepen, die thans de vesting Hang-chow trachten te benaderen, hebben de opstandelingen laatstelijk weder eenige voordeelen behaald, waardoor onder anderen de gemeenschap tusschen beide genoemde corpsen afgesneden en de lijn rondom Nanking verbroken moet zijn.

Volgens geruchten zou de Tjongwang, bevelhebber van het mobile leger der opstandelingen, de bevelen van den pretendent Tai-ping-wang, te Nanking, niet meer willen opvolgen, en zou daardoor het gezag van laatstgenoemde ernstig beginnen te wankelen, en met hem ook het christendom der opstandelingen op het vallen staan.

Te Foo-chow, van waar tot nog toe nooit over de gezindheid der inboorlingen was geklaagd, heeft eene volksbeweging plaats gehad tegen de protestantsche zendelingen, waarbij hunne kerken en woningen geplunderd en hunne bekeerlingen mishandeld zijn. De stedelijke overheid heeft zich van den beginne de zaak niet met den vereischten ernst aangetrokken, hetgeen het gepeupel tot baldadige uitersten heeft aangemoedigd, welke men overigens niet aan eene algemeene of bijzondere oorzaak weet toe te schrijven. Denkelijk zal de schade op de gegoede bevolking worden verhaald door middel eener belasting.

Overigens is in de geopende havens alles rustig. De vraag naar rijst voor Shanghae en Ningpo heeft opgehouden, en het export van ruw katoen uit die plaatsen naar Hongkong en Europa is afnemend, bij dalende prijzen en wisselkoersen.

Te Hongkong heeft de markt zich plotseling van haren geldnood hersteld, zonder dat deze zich door een enkel handelsbankroet gekenmerkt heeft. De bevolking te Canton klaagde sints eenigen tijd uitermate over buitengewone afpersingen, waaraan zij door hare overheid met bijzondere gestrengheid onderworpen wordt, en waartegen hare middelen bij het handelsverval aldaar minder dan ooit bestand zijn.

Eene nieuwe verhuizing van kooplieden naar Hongkong en Macao liet zich daaruit voorzien. Laatstgenoemde plaats wordt thans vergroot en in menig opzigt verfraaid, onder het algemeen hoog geprezen bestuur van den Gouverneur Coëlho d' Amaral, die al het mogelijke aanwendt, om meer vertier derwaarts te trekken en den handel van belemmeringen te ontslaan

(*Jav. Ct.*)

JAPAN.

Gedurende de maand Januarij was de toestand van den handel te Kanagawa zeer ongunstig, en bestond er bijna geene vraag naar ingevoerde artikelen; terwijl ruwe zijde, welke altijd het hoofdartikel van den uitvoer uitmaakte, belet werd ter markt te komen, niettegenstaande dat daarvan te Jedo ongeveer 3000 balen ter verscheping naar Kanagawa gereed lagen en de daarvoor geboden prijzen hooger waren, dan ooit te voren.

Katoen was het eenige artikel van uitvoer, waarin een beduidende handel werd gedreven. Door hooge prijzen uitgelokt bragten de Japannezen groote hoeveelheden ter markt, ten gevolge waarvan de prijzen van genoemd handelsartikel aanmerkelijk daalden.

Door de geringe scheepsruimte werden echter deze handelstransactiën zeer belemmerd.

Ondanks de geringe vraag naar geld bleven de wisselkoersen even hoog.

Gedurende de maand Januarij, werd de haven van Kanagawa bezocht door: 9 Engelsche schepen, metende 5319 ton; 3 Amerikaansche, metende 1537 ton; 2 Nederlandsche, metende 847 ton; te zamen 14 schepen, metende 7703 ton; waarvan 9 van Shanghae, 2 van Nederland, 1 van Nagasaki, 1 van San Francisco en 1 van Londen.

Er vertrokken, gedurende bovengenoemde maand, uit de haven van Kanagawa: 1 Pruissisch schip, metende 433 ton; 5 Amerikaansche schepen, metende 2085 ton; 4 Engelsche, metende 1880 ton; te zamen 10 schepen, metende 4398 ton; waarvan 3 naar Londen, 1 naar Hongkong, 3 naar San Francisco, 2 naar Shanghae en 1 naar Nagasaki.

Met die schepen werden uitgevoerd:
1196 balen zijde, 4300 balen katoen, 360893 ℔ thee, 3497 stuks hout, 302 kisten was, 311 balen tabak, 64 kisten visch, 300 tobben soja, 56 kisten noten, 1199 colli's lakwerk, 2501 balen zeegras, 2308 colli's diversen, 737 balen vodden, 70 pakken heesters, 2022 stuks huiden en 5216 blokken lood.

Gedurende de maand December kwamen te Nagasaki aan: 2 Nederlandsche schepen, 17 Engelsche, 4 Amerikaansche, 1 Fransch schip, te zamen 24 schepen, waarvan 2 van Kanagawa, 19 van Shanghae, 1 van Cheefoo en 1 van Amsterdam.

De katoenprijzen stegen van 23 à 24 op 27 à 28 dollars; er werden ongeveer 2400 pikols van dat artikel uitgevoerd.

De handel was weinig beduidend, behalve in houtskool. Onder de ingevoerde artikelen waren het meest gezocht de Engelsche camlets en shirtings. Van de Europesche medicijnen was alleen gewild de chinine, en deze nog slechts tegen geringe prijzen.

De wisselkoers op Shanghae was 1%, en op Hongkong 5%; de koers op Londen was niet bekend, vermits voor die plaats geene aanvragen voorkwamen.

De vrachten kostten 3 dollars naar Shanghae, en 5 dollars naar Hongkong. (*Jav Ct.*)

ONZE LEESTAFEL.

Nederlandsche Klassieken, uitgegeven en met aanteekeningen voorzien door Dr. EELCO VERWIJS, Archivaris-Bibliothecaris van Friesland.

I. *Vondels Leeuwendalers*, Leeuwarden, HUGO SURINGAR, Prijs *f* 0,80.

De naam Suringar heeft een goeden klank in den Nederlandschen boekhandel, en de, zoo ik meen, nieuwe firma van dien naam, welke deze uitgave van Nederlandsche Klassieken heeft begonnen, geeft allen grond, om te verwachten, dat zij haren naam eere zal aandoen.

Dr. Eelco Verwijs, Archivaris-Bibliothecaris van Friesland is op de goede gedachte gekomen om, inzonderheid ten gebruike bij het middelbaar onderwijs, achtereenvolgens eenige van de voornaamste werken van Oud-Hollands beste dichters- en proza-schrijvers uit te geven. De serie begint met Vondel's Leeuwendalers. In den loop dezes jaars zal nog verschijnen: Episodes uit Hoofts Nederlandsche Historien, terwijl later zullen volgen: Vondels Lucifer, Bredero's Spaansche Brabander, Const. Huijgens Kostelick Mall en Voorhout, P. C. Hoofts Warenar, Jacob Cats Spaens Heijdinnetjes, benevens een *korte schets* der Nederlandsche Letterkunde.

De Heer V. heeft ongetwijfeld goed gezien, dat hij *geheele* stukken en geen bloemlezing geven moet. Bloemlezingen, wanneer zij gedeelten zijn van grootere stukken, zoo als hier het geval zou geweest zijn, laten altijd onvoldaan, daar de bijgevoegde verklaring zelden of nooit voldoende het verband opgeeft, waarin het uitgekozen stuk voorkomt. Zoodanig stuk maakt ook gewoonlijk des te meer indruk om de plaats, waar het oorspronkelijk stond, en ons genot wordt er niet weinig door verhoogd, als wij, na met eenige moeite het minder schoone te hebben doorgeworsteld, de heerlijke plaats bereiken.

De Heer V. deed verder wel, dat hij ons de oorspronkelijke spelling gaf, die zoo natuurlijk bij de woorden en uitdrukkingen voegt, onze taalkennis vermeerdert, en ook dikwijls medewerkt, om ons te verplaatsen in den goeden ouden tijd, en te laten hooren, hoe onze voorouders spreken.

Ook wat de hoofdzaak van zijn arbeid, de *Aanmerkingen* betreft, is de heer V. niet ongelukkig geweest. Zij zijn allen van taalkundigen aard en geven over het algemeen eene voldoende verklaring der duistere uitdrukkingen, zoowel als de afleiding van min of meer vreemde en verouderde woorden. Op vs. 74, pag. 11: „Rome roept met luider keel" merkt de Heer V. aan: „Nog een overblijfsel der reeds ten tijde van Vondel afgesletene, sterke verbuiging der adjectieven, die in het H(oog) d(uitsch) nog geheel zuiver is gebleven, en ten onzent in enkele adverbiale spreekwijzen nog overig, als: *ter elfder ure, van ganscher harte, enz.*" Had hierbij niet tevens moeten worden herinnerd, dat uit zoodanige uitdrukkingen blijkt, dat de voorzetsels voorheen niet altijd den accusativus achter zich hadden, b. v. *in der minne, met der tijd, enz.?*

Het doet mij eenigzins leed, dat de heer V. gemeend heeft aanmerkingen van aesthetischen aard geheel te moeten vermijden. 't Is immers niet noodig, dat deze slechts variaties zijn op het thema: Hoe fraai! Hoe schoon! enz. Zij kunnen en moeten ook aanwijzen, hoe juist en schoon beelden en uitdrukkingen gekozen zijn, en de reden waarom dat zoo is. 't Is wel waar, bij het gebruik, waarvoor deze uitgave bestemd is, kan de onderwijzer die taak op zich nemen. Maar de heer V. is het toch zeker met mij eens, dat uitgaven als de zijne verdienen ook te worden gebruikt door beschaafde lezers, die de school ontwassen zijn, aan wie ik zijn werk met volle vrijmoedigheid aanbeveel, inzonderheid zoo de heer V. mogt kunnen besluiten mijn wenk in 't vervolg ter harte te nemen.

Uit het gezegde volgt, dat deze uitgave reeds nu mij voorkomt uitnemend geschikt te zijn voor het gebruik, waartoe hij haar bestemde en te verdienen, dat er ook de aandacht van HH. docenten aan het Gymnasium te Batavia op gevestigd worde, alsmede van HH. huisonderwijzers, die, zoo als ik meen, in Indië gewoonlijk meer uitgebreid onderwijs geven, dan op de meeste scholen mogelijk is.

Gedragboekje van . . . . . . te . . . . Uitgave van EMRIK en BINGER, te *Haarlem.*

Dit boekje bevat een lijst van al de dagen des jaars, waarachter 4 witte kolommen, die gelegenheid geven om in te vullen: *Premie, Goedkeuring, Afkeuring* en *Absent met of zonder toestemming*. In een oogwenk kan de onderwijzer dus nagaan, hoe de leerling, houder van het boekje, zich gedragen heeft, en daarnaar berekenen of hij een prijs heeft verdiend, al dan niet.

Zulk een boekje heeft zeker veel voor boven de kaartjes, die op vele scholen gegeven worden, en ligt verloren gaan, maar . . . . . ik houd niet van het geven van prijzen. Het maakt de gelukkigen hoogmoedig, de ongelukkigen ligt nijdig. De leerzamen, die geen aanmoediging noodig hebben krijgen ze, en de tragen die aanmoediging behoeven, worden er niet door opgewekt. In den regel zal men ook zien, dat dezelfde kinderen jaarlijks de prijzen krijgen; het zijn de zoetste kinderen, die het beste stilzitten, maar zeker niet de flinkste, degelijkste en rondste karakters.

Intusschen, ook op scholen waar geen prijzen worden gegeven, kan het gedragboekje dienst doen. De onderwijzer dient in de gelegenheid te zijn zich te kunnen herinneren, hoe het met zijne leerlingen staat. Doch, vooral is het boekje goed, om den band tusschen het huis en de school te versterken, daar het de belangstelling der ouders tegelijk opwekt en voldoet.

SCHEEPSBERICHTEN.

Aangekomen schepen te Batavia.

DATUM		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN		AGENTEN.
Maart	9	Ned. Ind.	brik	Marzoek	D. Cowan	Banka	6 Maart	P. Landberg & Zoon.
"	10	"	bark	Batavia	Sech Djon	Pekalongan	1 "	do.
"	—	"	stooms.	Oenarang	H. Kramer	Soerabaija	7 "	W. Cores de Vries.

Vertrokken schepen van Batavia.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
Maart	10	Amer.	schip	Ceylon	L. G. Sampson	Singapore
"	—	Deensche	bark	Otto	[illegible]	[illegible]
"	12	Nederl.	"	Pollux	H. P. Cruijs	Samarang

In lading liggende schepen te Batavia.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	schip	Hollandia*	C. C. Ruige	Nederl.	Dümmler & Co.
"	"	Galilei*	van der Meij	Soerabaija	E. Moormann & Co.
"	"	Dordrecht*	Loos	Soerabaija	E. ten Brinck & Co.
"	bark	Macassar*	Rip		J. Cézard & Co.
"	"	Albrecht Beyling	van der Burg		"
"	"	Fop Smit*	Leverstein		"
"	"	Brederode	Kruijmel		Morgan, Melbourn & Co.
"	"	Concurrent	A. van der Harst		Mathieu & Co.
"	"	Pauline*	Post		Haager & Schuurman.
"	"	Jacob*	Mulder Drenth	Tjilatjap	Mathieu & Co.
"	"	Maria Magdalena	Willenbrink		Bahre & Kinder.
Ned. Indisch	"	Joedoel Wadoet	Said Binahassan		P. Landberg & Zoon.
"	"	Ydroesie	G van der Meer		"
"	brik	Marzoek	Cowan	Banka	"
"	bark	Batavia	Sech Djon	Singapore	"
"	"	Orestes	Jo Ago		Gezagvoerder.
"	schoen.	Amanatoor Rachman	Said Almachlaar	Palembang	Coulster.
"	"	l' Union	W. Kemish		Paudel & Stiehaus.
Engelsche	"	Sparrow	E. Gaze		Paine, Stricker & Co.
"	bark	West	Hawkins	Londen	Martin Dyce & Co.
"	"	Princess of Wales	Mc Murrich	Singapore	"
"	"	Glaramora	Watson		Pitcairn Syme & Co.
"	brik	Eliza Goddard	Davies	Australie via Soerab.	E. Moormann & Co.
Siamsche	schip	Resolute	Jensen		Lim Hoa.
"	bark	Leon	J. Lee		"
"	"	Golden Star	Tan Akan		"
Fransche	"	Concorde	Zisly	Singapore	J. Cézard & Co.
Amerikaansch	schip	Beverley	Putnam		Paine, Stricker en co.
Hannov.	brik	Carl Julius	A. J. Boekhoff	Soerabaija	Adam & Co.
Deensche	schoen.	Christine	Jensen		Bahre & Kinker.
"	"	Elias	Schütt		"

De Factorij schepen zijn aangeduid met een*

Aangekomen schepen te Samarang.

DADUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Februarij	27	Ned.	bark	Doesborgh	Spaanderman	Batavia
"	2	"	"	Ferdinand en Louis	Nolting	Soerabaya
"	—	"	schip	Ouderkerk aan den Amstel	Swart	Batavia

Vertrokken schepen van Samarang.

DABTUM.		VLAG.		NAMEN DER SCH.	GEZAGV.	NAAR
Februarij	26	Ned.	bark	Maria Anna	van Monnom	Nederland
"	3	"	schip	Dionysia Catharina	Jaskie	"

In lading liggende schepen te Samarang.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	BESTEMMING.
Nederl.	bark	Alida	Visser qq	Nederland
"	"	Doesborgh	Spaanderman	Ned. en Soe.
"	"	Willem en Carel	Steenveld	Nederland
"	"	Maria Catharina	Kluit	"
"	"	Zeenimph	Graadt van Roggen	"
"	"	Friesland	Sipkes	"
"	"	Java Packet	Crap Hellingman	"
"	"	Ferdinand en Louse	Nolting	"
"	"	Ouderk. a/d. Amstel.	Swart	"

Aangekomen schepen te Soerabaija.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN	GEZAGV.	VAN.
Februarij	25	Ned.	"	Maria Agnes	van Deursen.	Probolingo
"	29	"	"	Pantelon	van Geijt	Batavia
Maart	3	Fran.	"	Bougainville	Fay	Cheribon

Vertrokken schepen van Soerabaija.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Februarij	27	Zweed.	bark	Norden	Wahlman	Nederland
Maart	2	Han.	"	Lucie	Schwanewede	Singapore

In lading liggende schepen te Soerabaija.

VLAG.		NAM. DER SCHEPEN.	GEZAGV.	BESTEMM.
Nederlandsche	bark	Antoinetta	Voll	Nederland
"	"	Æolus	Nolting	"
"	"	Hendrika	Bus	"
"	"	Susanna	Vonck	"
"	"	Decima	Grivel	In Avary
"	"	Anna M. Wilhelmina	Winkler	Nederland
"	"	Maria Adriana	v. d. Held St.	Japan
"	"	Maria Agnes	van Deursem	Amsterdam
"	"	Wilhelmina	Koster	
Hamburger	"	Mauritius	Holst	Australie

Aangekomen.

PASOEROEAN. 23 Febr. Ned. schip *Argo*, Ankringa, v. Bezoekie.— 52 do. do. *Joan Melchior Kemper*, Salm, v. Soerabaija.
BANJOEWANGI. 20 Febr. Ned. bark *Admiraal Piet Hein*, Hazewinkel, v. Probolingo.— 21 do. schip *Medea*, van Teutem, v. Soerabaija; do. bark *Pegasus*, Mannourij, do.; do. do. *Westkapelle*, Crucq, v. Samarang.
INDRAMAIJOE. 2 Maart Eng. schip *Anne Forster*, Clarke, v. Batavia.
CHERIBON. 4 Maart Ned. bark *Johannes Hendrikus Ferdinand*, Lodewijks, v. Indramaijoe.
SUMANAP. 27 Febr. Ned. bark *jh. mr. van de Wall van Puttershoek*, Lammerts, v. Soerabaija.

Vertrokken.

PASOEROEAN. 26 Febr. Ned. schip *Sirius*, v. Wijngaarden v. Rees, n. Nederland.— 27 do. do. *Drie Gesusters*, Fischer, n. do.
BANJOEWANGI. 23 Febr. Ned. bark *Admiraal Piet Hein*, Hazewinkel, n. Amsterdam; do. schip *Medea*, van Teutem, n. Rotterdam.— 24 do. bark *Pegasus*, Mannourij, n. Nederland.— 25 do. do. *Westkapelle*, Crucq, n. Rott.
PADANG. 20 Febr. Ned. brik *Karel August*, Meermans, n. Rotterdam.— 21 do. bark *Maria Magdalena*, Willenbrink, Batavia.— 24 do. do. *Padang Packet*, Huldekoper, n. Amsterdam.
INDRAMAIJOE. 3 Maart Ned. bark *Johannes Hendrikus Ferdinand*, Lodewijks, n. Nederl. via Cheribon.
TJILATJAP. 3 Maart Ned. schip *Zaanstroom*, Schaap, n. Amsterdam.

In lading.

PASOEROEAN. Ned. schip *Argo*, Ankringa, Nederland.— do. do. *Joan Melchior Kemper*, Salm, do.— Eng. do. *Isabella*, Heoth, do.

HANDELSBERICHTEN.

Te Samarang, den 3 Maart 1864.

Koffij, *f* 39.— oogst opgeruimd. Oogst 1864 *f* 40.50 geboden.
Suiker „ 16.50 per pik. voor No. 16 in krandj. zonder voorraad; *f* 17.— (op levering afgedaan.
Indigo „ 4.40 voor prima kwal. per Amst. ℔. afwijk. soorten moeijelijk te (plaatsen.
Koehuiden, *f* 56.— per kodie op levering } geboden.
Buffelhuiden, „ 45.— „ „ „ }
Staart Peper „ 35.— 50 naar kwaliteit. Oogst opgeruimd.
Rijst Ordinair wit, *f* 160.— à *f* 175.— } per koijang à 28 pik. zonder zakken.
„ Java carga, „ 140.— à *f* 160.— }
Klapper Olie, *f* 50.
Katjang „ „ 31.—
Rotting, *f* 12.— à 13.— Per pikol naar kwaliteit.
Wisselkoers op Holland 103½ à 104%. Gouvern. wissel 103%.
„ voor vrachten 104%.

Te Soerabaya, 2 Maart 1864.

Arak ⅌ legg.
Cassia Vera ⅌ pik.
Huiden, Koe ⅌ pik. *f* 35.—
„ Buffel ⅌ pik. *f* 14.— @ *f* 18.—
Koffij, Java ⅌ pik. *f* 38.—
„ West-Ind. ber. ⅌ pik. *f* 40.—
Kurkema ⅌ pik.
Lange Peper ⅌ pik. *f* 10.— @ *f* 12.—
Rotting ⅌ pik. *f* 7.— @ *f* 9.—
Rijst, witte ⅌ koij. *f* 180 à *f* 220.—
„ Carga ⅌ koij. *f* 125 à *f* 135.—
Sapanhout ⅌ pik. *f* 3.—
Suiker No. 16 ⅌ pik. *f* 17.— op lev.
Tabaksbladeren ⅌ pik.
Tamarinde ⅌ pik.
Wisselk. op Ned. *f* 104 à 104½
„ „ Londen p. £ Stg. *f* 11¼.
Vrachten ⅌ last 110.— voor suiker.
„ „ „ 90.— „ tabak.

Te Batavia, den 12 Maart 1864.

BENAMING DER GOEDEREN.	PRIJZEN. VAN	PRIJZEN. TOT	AANMERKINGEN.
Arak Batavia . . . Per legg.	90.—		nominaal.
Cassia Vera			niet aan de markt.
Cochenille			Idem.
Cubeben	50.—		Idem.
Foelie	20.—	25.—	afgedaan.
Gom Elastiek . . . Per pic.	95.—		verkocht.
„ Benzoin			niet aan de markt.
„ Dammar . . . Per pic.	19.25		schaarsch.
Gutta Percha			ontbreekt.
Huiden, Koe	2.75	3.—	naar zwaarte en kwal.
„ Buffel . . . Per stuk.	2.75	3.75	naar zwaarte en kwal.
Indigo	4.65		afg. te Samarang.
Japan Boomwas	38.—	40.—	stil.
Kamfer, Japan. per Balie			zonder aanvoeren.
Koffij, Java	41.—		nominaal.
„ Padang			niet ter markt.
Koper, Japansch			niets aan de markt.
Kruidnagelen . . . Per pic.	24.—	28.—	geen voorr. in de 1e hand.
Notenmuscaat	50.—	55.—	afgedaan.
Peper, zwarte	14.50		"
„ witte	30.—		"
Rotting, Banjermassing	16.—		verkocht.
„ Padang	11.—		"
Rijst, Indramaijoe met zakken			niet ter markt.
„ Witte Batavia 1e kwalit.	195.—	205.—	met vraag.
„ „ „ 2e „	160.—	185.—	met vraag.
„ Carga	140.—	155.—	met vraag.
„ Padang			
Sapanhout Manila in Entrep.	3.—		zonder vraag.
„ Bima . . . Per pic.	2.25		afgedaan.
Suiker No. 16	17.—		"
Tamarinde	6.—		geen omzettingen.
Was	140.—		afgedaan.
Tin, Billiton			

Wisselkoers.

Op Holland voor partic. Wissels 6/m. ~~dato 104 à 105%. Gouvernement~~ trekt à 103% en de Factorij à 104%.
„ Londen 6/m. Zigt Bankbills *f* 11.20 à *f* 11.25 en Part. wissel *f* 11.20 p. £ afgedaan.
„ China *f* 2.85.— per dollar afgedaan.
„ Singapore *f* 2.85 à *f* 2.86.— per dollar afgedaan.
„ Calcutta *f* 122 per 100 Cs. Rs. afgedaan.

Spetiën.

Sovereins: Eng. *f* 12.—, Austr. *f* 11.90.
Dukaten *f* 7.15 oude.
„ *f* 6.30 nieuwe.
Mexikaansche Dollars *f* 2.78 nominaal.
Doubloenen roode *f* 39. à *f* 42.—
„ geele *f* 41.—
Tien-gulden-stukken *f* 10.—
Austr. Goud in staven *f* 38.— per reaal.
„ „ bladen *f* 46.— „ „

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA.

VAN 7 TOT 10 MAART 1864.

Aanvoer.

Van Sing., Riouw en Muntok per Ned. Ind. stooms. *Kon. d. Nederlanden*, gez. Lewis, agt. Cores de Vries.

20 kn. opium, 2 do. koopwaren, 5 do. kleederen, 2 do. diversen, 6 do. goud doll. 8986, 71 pn. kruidnagelen, 5 do. zijdengoederen, *lading van Singap. voor Soerabaija.*
14 kn. opium, *lading van Singapore voor Makasser.*
25 „ „ 51 pn. was, 4 vn. rasamala, *Arathoon.*
7 zn. amandelen, *Gasper en co.*
1 kt. diversen, *Büsing, Schröder en co.*
1 kt. manufact., 21 md. pisangkati, 1 pakje en 1 kt. goud doll. 2847, *dir. Arabieren en Chinezen.*

van Riouw.

431 pik. gambier, *Order.*
19 bladen zink, 1 kt. *f* 654, *Gouvernement.*

van Muntok.

19 coll. artill. goederen, *Gouvernement.*

Van Nederland per Ned. schip *Dordrecht*, gez. Loos, agt. ten Brinck en co.

277 coll. meubelen, 44 do. hout, 19 kn. marmer, 13 do. spiegels en schilderijen, 5 do. manufact., 1 do. ijzerwaren, 7 coll. diversen, *Ontrop.*
20 led. leggers, *Büsing, Schröder en co.*
48 kn. manufact., 5 bn. garen, *Niederer en co.*
2 kn. schoenen, 2 do. sigaren, 1 do en 20 coll. manufact., 11 do. kramerijen, 10 do. provisien, 200 kn. cognac, 4 do. eau de cologne, *H. en A. Straus.*
13 kn. wijn, 600 do. glas, 14 do. diversen, *Order.*
22 coll. prov., kramerijen en schrijfbehoeften, *Hunter, Houghton en co.*
50 vn. cement, *Dümmler en co.*
1 kt. provisien, 18 do. kramerijen, 8 do. rijtuigbehoeften, *Gumprich en Strauss.*
27 coll. manufact., *Arnold en Zonen.*
5 „ „ 37 do. naaigaren, *J. F. v. Leeuwen en co.*
4 „ galanterien, *Thomann.*
[illegible]
16 „ bitter, 10 do. laken, *Mainlz en co.*
3 coll. absynth, 4 kn. kram. en parfumerien, *Picart.*
6 kn. wijn, *Vrisendorp.*
8 kn. kramerijen, 1 do. modewaren, 16 do. lucifers en pennemessen, 88 do. bier, 12 do. glaswerk, *Purvis en co.*
100 kn. wijn, 30 do. sardines, *Platon.*
30 kn. madapoll., 50 do. wijn, *Mathieu en co.*
25 vn. zinken spijkers, 11 kramerijen, 200 keld. jenever, 3 kn. zijdenstoffen, 18 do. manufact., *Paine, Stricker en co.*
71 coll. gaspijpen, 7 kn. lampen, 5 do. glaswerk, *Enthoven en co.*
2 kn. boeken, *Lange en co.*
100 vs. boter, *v. Kleeff en co.*
100 „ „ *ten Brinck en co.*
22/3 leggers, 100 vs. boter, 2 kn. sigaren, *Cezard en co.*
3 kn. rijtuigbeh. en modewaren, *Gireaudeau.*
7 coll. diversen, *Winsser, de Lange en co.*
50 kn. glazenpannen, *Kopersmit en co.*
20 kn, opium, *N. H. M.*
88 vn. boter, *Gouvernement.*
100 vs. „ 10 do. spek, 15 coll. provisien, 7 md. min. water, *Gezagvoerder.*
eene partij steenkolen, 53 coll. koopmanschappen, *voor Soerabaija.*

Van Australie per Ned. bark *Brederode*, gez. Kruijmel, agt. Morgan, Melbourn en co.

2 koeijen en ballast, *Order.*

Van Padang en Benkoelen per Ned. Ind. stooms. *Macassar*, gez. Bierings, agt. Cores de Vries.

2 kn. manufact., *Niederer en co.*
3 pik. was, *Mainlz en co.*
200 pik. koffij, 46 do. gr. katjang, *Lim Hoa.*
3 pik. agar-agar, 72 do. benzoin, *Order.*
1½ „ was, *Abdul Moeras.*

van Benkoelen.

59 pik. rotting, *Abdul Moeras.*
151 „ koffij, 49 do. rotting, 4 do. gutta percha, *Abdul Kaoem.*
42 „ klapp. olie, 2 do. rijst, *Mainlz en co.*
2 „ was, *Tjan Kanglong.*
15/m sigaren, *G. Bond.*

Van Singapore per Ned. bark *Albrecht Beyling*, gez. v. d. Burg, agt. Cezard en co.

25 led. leggers, *Agenten.*
50 vn. teer, *Jacometti en co.*
111 coll. garen, *Martin Dyce en co.*
259 „ geweren, 8 kn. percussions, 1 pak diversen, *Morgan, Melbourn en co.*
86 coll. diversen, *Moh. Sundis.*
1000 planken, *Gasper en co.*
1000 zn. dadels, *Nahapiet.*
1 rijtuig, 16 kn. porter, 14 do. diversen, *J. F. v. Leeuwen en co.*
3199 coll. chin. goederen, *Chee Beng.*
198 „ gambier, *N. H. M.*
10 kn. lucifers, *Aganoor.*

Van Padang per Ned. bark *Maria Magdalena*, gez. Willenbrink, agt. Bahre en Kinder.

3496 pik. rijst, 235 do. rotting, ...
80 vn. meel, *Cassalette en co.*
1 kt. gordijngoed, *Hunter, Houghton en co.*
75 vn. meel, 170 pik. rotting, *Kopersmit en co.*
267 pik. rotting, 21 do. gomdammer, *Paine, Stricker en co.*
10 „ gutta percha, 57 do. rotting, *Buijn en co.*
6 kn. manufact., *Borneo Comp. Limited.*
1 kt. wijn, *Bahre en Kinder.*
160 deelen, 5 ribben, *aan boord gebl. lad. v. Nederland.*

Uitvoer.

Naar Amsterdam per Ned. schip *Electra*, gez. Wegman, agt. Maclaine, Watson en co.

16046 pik. suiker, 400 do. tin, 200 do. rotting, 999 do. thee, 1372 ps. buffelhuiden, *N. H. M.*

Naar Rotterdam per Ned. bark *Maarten v. Rossem*, gez. Gerrebrands, agt. Haager en Schuurman.

3775 pik. suiker, 100 do. rotting, 1420 do. koffij, 4800 do. rijst, 280 do. peper, *Cezard en co.*
250 pik. koffij, *Moormann en co.*
42 „ not. muskaat, *Hunter, Houghton en co.*
31 coll. provisien, 20 keld. jenever, *Agenten.*

AANGEBRACHTE REGALEN te Batavia,

VAN 8 TOT 11 MAART 1864.

Van Liverpool per *Fop Smit.*

1 kistje gemerkt H C 324 / 340.
2 „ „ A A 101 C 119 / 170 „ 199.
1 „ „ K P 11.
1 „ „ T S 4/35.
1 kakje „ B 3476 / 3477.

Van Nederland per *Galilei.*

1 kistje gemerkt C F S No. 1.
1 „ „ W B No. 1.
1 „ „ A No. 1—2.

Van elk in deze Courant voorkomend artikel, dat geen bloote nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de wet
H. M. VAN DORP.

Snelpersdruk, H. M. VAN DORP, Batavia.